



Hak ve Millet Davasının Sesi

UYANIS

YIL: 4 SAYI: 37 EYLÜL 2026



FÖN KRİZİ KANUN KILIFIYLA MAĞDURİYET!

BU KAÇINCI SOYGUN?



Hak ve Millet
Davasının Sesi
UYANIS

İmtiyaz Sahibi
Millet Derneği Adına
Genel Başkan
Cuma NACAR

Yıl:4 Sayı:37
Yayın Tarihi: 25.09.2026

Genel Yayın Yönetmeni
Selami YILDIRIM

Grafik Tasarım
Aykut ÖZDEMİR

İletişim

✉ bilgi@uyanisdergisi.com.tr
🌐 uyanisdergisi.com.tr
📷 uyanis_dergisi
📺 Uyanış Dergisi
📞 Uyanışdergisi
✉ @uyanisdergisi

Yönetim Yeri
Molla Gürani Mah. Erseven Sokağı
No: 3 Kat 5 D: 9, 34093
Fatih/ İstanbul

**Gelen yazılar yayınlansa da
yayınlanmasa da iade edilmez.**

**Yazıların sorumluluğu yazara aittir.
Yazılara telif ücreti ödenmez.**

**Yayın kurulu yazılarda değişiklik
yapma hakkına sahiptir.**

**Yayınlanan yazılar kaynak
gösterilerek yayınlanabilir.**

Bu Sayıda

Cuma NACAR / Başyazı	4
Ali Kamil YILDIRIM / Mekke Paktı Stratejik Başarı Mı, Tehlikeli Bir Girişim Mi?	6
Feyyaz İRFAN / Kanun Kılıfı Mağduriyetler: Bu Kaçınıcı Soygun?	8
Selami YILDIRIM / Bir Skandal Biterken Diğeri Başlıyor: Fon Krizi	10
Eyüp KARTAL / Borsa İstanbul Vurgun Yedi	12
Ahmet KARA / En Büyük Eşkiya... ..	14
Yahya DEMELİ / Eğitim Modelimiz ve Beklentiler	16
Fatih ARSLAN / Gidilecek Yol Gerek	19
Dr. Kadir ÇETİN / Yeni Eğitim Yılı Açılırken Çocuklarımız Okulda Güvende Mi?	20
Hayrettin DURMUŞ / Preveze'de Türk Sancağının Yükselişi ...	23
Mustafa GÖKTEKİN / PKK ve Öcalan Affı	24
Talat TÜRKMEN / Kürtçülüğün Ortaya Çıkışı ve Yabancı Müdahaleler	26
Buğra ÖZTÜRK / Siyaset Bize Ne Yaptı	29
Ali RIZA / Bir Kamp Bitti, Hattı Kaldı	30
Yıldırım SELAMOĞLU / 4. Rönesans ve İnsan Bir Keşfin Hikayesi	32
Ahmet ÇUVALDIZ / Terörü Bitirmek Ne Kadar Kolaymış	33
Hüseyin TOPTAŞ / Aykut Edibali'nin Yeniden Uyanış Çağrısı: İslam Rönesansı ¹	34
Mustafa KARAŞAHİN / Anlamdan Alışkanlığa Evrilen İslami Kültürün Kur'an'dan Uzaklaşma Süreci	36
Lütfü KILIÇ / Çelişki	40

Ali Kamil YILDIRIM

Mekke Paktı STRATEJİK BAŞARI MI, TEHLİKELİ BİR GİRİŞİM Mİ?



Türkiye Bölgesel İttifaklara yabancı değildir. Türkiye, Bölgesel İttifaklar konusunda önemli ve öncü bir deneyime sahiptir. Türkiye, 1934 yılında Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya ile "Balkan Antantı"na, 1937 yılında İran, Afganistan ve Irak ile "Sadabat Paktı"na öncülük etmiştir. İkinci dünya savaşı sonrası değişen dünyada Türkiye 1952 yılında NATO'ya katılırken, 1953 yılında Yunanistan ve Yugoslavya ile "Balkan Paktı"na, 1955 yılında İran, Irak ve Pakistan arasında "Bağdat Paktı"na öncülük etmiştir. Dolayısıyla Türkiye'nin günümüzde Mekke Paktı gibi bölgesel bir ittifak içinde olması yadırganmamalı. .../Sayfa 6

Dr. Kadir ÇETİN

KANUN KILIFLI MAĞDURİYETLER:

BU KAÇINCI SOYGUN?



Sermaye Piyasası Kurulu 18 Eylül'de 131 yatırım fonunun tasfiye sürecini açıkladı. Tasfiye sürecinde ilgililere yardımcı olmak için İş Bankası ve Ziraat Bankası görevlendirildi? Türkiye'nin yakın ekonomi tarihine bakınca insanın aklına tek bir soru geliyor: Bu millet daha kaç kez soyulup mağdur edilecek? İsimler değişiyor, kurumlar değişiyor, finansal araçların adı değişiyor ama senaryo nedense hiç değişmiyor. .../Sayfa 8

Bir derdi olanlar ve gerçek beka tehlikesi!

Değerli okuyucu! Hak ve Millet Davası'nın kutlu sesi UYANIŞ'ın 37'nci sayısı huzurlarınızdayız. Yarım asrı aşan bir zaman diliminde; hiçbir mevki, makam ve çıkar gözetmeksizin, yalnızca aziz Türk Milleti'ne yönelen tehdit ve tehlikelere karşı kutlu bir yolculuğa çıkan kahramanların sesi olmak ne güzel... Selam olsun o kutlu kahramanlara! Selam olsun bu ülke için can veren şehitlerin, kan döken gazilerin emanetine sahip çıkan kutlu yolun yolcularına...

Ne yazık ki bugün Türk Milleti'nin karşı karşıya olduğu en büyük tehdit ve tehlikenin yalnızca varlık ve bekamıza yönelen, kadife eldiven içindeki demir yumruktan ibaret olmadığını da görmek gerekiyor. Truva efsanesindeki atın hikâyesinde olduğu gibi, içimize yerleşmiş, suret-i haktan görünenlerin matruşka-laşmış tuzaklarını da gözden kaçırmamalıyız. Çünkü bazı tehlikeler kapıyı kırarak gelmez.

“Terörsüz Türkiye” diye başlatılan sürecin bugün nerelere geldiğini hâlâ göremeyenlerin ya da iktidarın nimetlerinden vazgeçemedikleri için görmek istemeyenlerin bulunduğu bir ortamda, bu tabloya karşı çıkanların yargı sopasıyla susturulmak istenmesi gerçeğini kabullenmek mümkün değildir.

Yeniden Milli Mücadele Dergisi'nde yıllar önce gündeme getirdiğimiz **“Türkiye’de vatan bölme faaliyetleri”** uyarısından bugüne, büyük resimde değişen çok fazla şey yoktur. **“Analar ağlamasın”** ambalajıyla sunulan büyük yalanın ülkemizi ve milletimizi sürüklediği çıkmaz sokağın kilometre taşlarını döşeyenlerin de, onların yanında duran **“utangaç muhalefetin”** de vebalı büyüktür.

Bütün bu gelişmeleri dert edinenlere bir çağrımız var. **“Milletin birliği, vatanın bölünmezliği, devletin dirliği tehlikede”** diyenler... **“Bayrak inmez, vatan parçalanmaz”** diyenler... Yolsuzluğa, rantçılığa, tarafağırılığa, fanatıklığa, bencillığe, kibre, tekelciliğe, **“ben yaptım olduculuğa”**, narsizme, partizanlığa, töresizliğe, hukuksuzluğa, adaletsizliğe, teröre, anarşiye, krize ve kaosa hayır diyenler... Kısacası gerçek vatanseverler... Aynı safta buluşmaya, **gerçek büyük Misak-ı Milli ittifakını** kurmaya var mısınız? Bizim çağrımız; derdi koltuk, çıkar, menfaat, şan ve şöhret olmayanlardır. Yüreği vatan için yananlara, kendisine emanet edilen hürriyet ve bağımsızlığı korumaya söz veren bütün vatanseverleredir.

Çünkü mesele bugün sadece siyasi bir tercih meselesi değildir. Mesele, milletin birliği ve vatanın bütünlüğü meselesidir. Tıpkı Amasya Tamimi'nde ilan edildiği gibi: **“Vatanın bütünlüğü ve milletin bağımsızlığı tehlikededir.”** Öyleyse vakit; ayrışma, susma ve seyretme vakti değildir. Vakit, milletimize karşı kurulan tuzakları bozmak için yan yana durma vaktidir.

Patlak veren fon krizinin sonuçlarının kime fatura edileceği tartışmalarının ve **“eski Türkiye, yeni Türkiye”** öykünmelerinin gölgesinde, milletimize ödetilen faturaların sebep olduğu krizlerin sadece isminin değiştiğini görüyoruz. Dün **“bankerleri, batan bankaları”** konuşuyorduk; bugün ise küçük yatırımcının alın terinin iç edildiği anlaşılan **“fon krizlerini”** konuşuyoruz. Öte yandan geçtiğimiz yıl eğitim-öğretimin son günlerine ya-

kın yaşadığımız Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'taki okul saldırılarının bir benzerini, eğitim-öğretim yılının başında Manisa'nın Turgutlu ilçesinde yaşamamız tesadüf müdür? Yoksa bu durum, başlı başına farklı bir beka meselesinin işareti midir? Sorgulamamız gereken daha pek çok sorununuz var. Çünkü bir ülkenin gerçek beka meselesi, yalnızca sınırlarının ötesinden gelen tehditlerle sınırlı değildir. Bazen ekonomik krizdir, bazen adaletle olan güvenin zedelenmesidir, bazen çocuklarımızın okulunda yaşanan güvenlik sorunudur, bazen de milletin geleceğine dair umudunun örselenmesidir.

Değerli okuyucu, bu sayımızda da gerçek beka meselesine dikkat çeken birbirinden önemli yazıları bulacaksınız. Son dönemde yeniden Anadolu yollarına düşen ve milletimize uyanış çağrılarını sürdüren Millet Partisi Genel Başkanı ve dergimizin Başyazarı Sayın Cuma Nacar, **“Egemenlik ve tam bağımsızlık hakkında taviz verilemez”** başlıklı yazısında çok çarpıcı değerlendirmelerde bulunuyor. Sayın Cuma Nacar, yazısında, **“Topyekûn saldırı karşısında mevcut anayasa ve yasalar çerçevesinde, demokratik ve meşruiyetçi bir çizgiden milim sapmadan topyekûn milli birlik ve kardeşlikle savunma yapmak mümkündür ve şarttır.”** çağrısı yapıyor. Bu sayıda Ali Kamil Yıldırım Mekke anlaşmasına dikkat çekiyor. Yıldırım yazısında, **“Mekke Paketi Stratejik Başarı mı, Tehlikeli Bir Girişim mi?”** sorgulaması yapıyor. Feyyaz İrfan, sıcak gündemin çarpıcı konusu Borsadaki gelişmeleri ele aldığı yazısında, **“Kanun Kılıfı Mağduriyetler: Bu Kaçınıcı Soygun?”** sorusunun cevabını arıyor. Aynı konuyu, Selami Yıldırım, **“Bir Skandal Biterken Diğeri Başlıyor: Fon Krizi”** Eyüp Kartal **“Borsa İstanbul Vurgun Yedi”** başlıklı yazılarıyla değerlendiriyorlar. Ahmet Karada borsa krizini, **“En Büyük Eşkıya...”** başlığıyla ironik bir yaklaşımla ele alıyor. Mustafa Göktekin bu sayıdaki yazısında, **“PKK ve Öcalan affı”** başlıklı yazısıyla **“Terörsüz Türkiye”** sürecine farklı bir perspektiften bakıyor. Yahya Demeli de bir başka kanayan yaramız eğitim konusunu ele alıyor. Demeli, **“Eğitim modelimiz ve beklentiler”** başlıklı yazısıyla eğitim sistemi ve sonuçlarını tartışmaya açıyor. Eğitim alanında uzman isimlerden birisi olan Dr. Kadir Çetin de bu sayıdaki yazısında okullardaki güvenlik sorununa dikkat çekerek, yeni eğitim öğretim yılında, **“Çocuklarımız okulda güvende mi?”** sorusunun cevabını arıyor.

Yine bu sayımıza Hayrettin Durmuş, **“Preveze’de Türk Sancağının Yükselişi”**, Talat Türkmen, **“Kürtçülüğün Ortaya Çıkışı ve Yabancı Müdahaleler”**, Buğra Öztürk, **“Siyaset Bize Ne Yaptı?”**, Ali Rıza, **“Bir Kamp Bitti, Hatırası Kaldı”**, Yıldırım Selamoğlu, **“4. Rönesans ve İnsan Bir Keşfin Hikayesi”**, Ahmet Çuvaldız, **“Terörü Bitirmek Ne Kadar Kolaymış”**, Hüseyin Toptaş, **“Aykut Edibali’nin Yeniden Uyanış Çağrısı: İslam Rönesansı 1”**, Mustafa Karaşahin, **“Anlamdan Alışkanlığa Evrilen İslami Kültürün Kur'an'dan Uzaklaşma Süreci”** başlıklı yazılarıyla katkı verdiler.

UYANIŞ şiirsiz olmazdı. Fatih Arslan, **“Gidilecek Yol Gerek”**, Lütfü Kılıç da **“Çelişki”** şiirleriyle gönül telimize dokunuyorlar.

Bir sonraki UYANIŞ’da buluşuncaya dek UYANIK kalın...
Selam ve dua ile...

Egemenlik ve tam bağımsızlık hakkında taviz verilemez

Saygıdeğer Uyanış Okuru,

Yazımıza başlarken ilçe ve il kurultaylarımızın başarı ile yapılmasında emeği geçen ve hayatlarını davalarına vakfeden yiğit, kahraman Millet Partilileri, her biri bir isimsiz kahraman olan dava arkadaşlarımı gönül dolusu sevgi ve saygılarımla selamlıyor, teşekkür ediyorum. Kurultaylarımızdaki çaba, gayret bir kez daha göstermiştir ki oynanan sinsiy oyunlara, kurulan tuzaklara rağmen hak ve millet davası hedefine emin adımlarla yürümekte ve bu davaya iman edenlerde zerrece bıkkınlık ve bezginlik görülmemektedir. Tam tersine azim, inanç, kararlılık perçinlenmekte, berkitilmektedir.

Siyasi Partiler Çözüm Üretemez Hale Gelmiştir.

Bugün itibarı ile siyasi partiler siciline kayıtlı 189 siyasi parti bulunmaktadır. Bu partilerin önemli bir kısmı aynı kökten gelmektedir. Ayrıştıkları konular ise esasa ilişkin değildir. Siyasi iktidarın yandaşı olan partileri bir kenara bırakacak olursak, ana muhalefet partisi ve diğer muhalefet partileri bu yönetimin değişmesi gerektiği konusunda hem fikirdir. Ne var ki ana muhalefet partisi iç çekişmeler ve içinden başka bir parti çıkması ile ortadan ikiye ayrılmış vaziyettedir.

Diğer siyasi partilerden bazıları ise siyasi iktidar gömlek değiştirdiğini söylese de kendilerinin de aynı kökten geldiklerini, aralarında ciddi farklılıklar bulunmadıklarını kabul etmektedirler. Nitekim geçmişte aynı çatı altında siyaset yapan bazı partilerin birlikte hareket etme girişimleri, ittifak görüşmeleri uzunca bir zamandan beri basına yansımaktadır.

Siyasi iktidarın küçük ortağı ile aynı kökten gelen siyasi partilerden bazılarının da keza zaman zaman bir araya geldikleri ve ittifaka dair görüşmeler yaptıkları görülmektedir. Her ne kadar bunların içinde en çok oyu alan, ancak geçmiş yöneticileri hakkındaki 'saray bağlantısı' iddiaları ile oldukça yıpranmış siyasi parti, uzağa gitmeye gerek yok diyerek bu partileri kendi partisinde siyaset yapmaya davet eğiliminde olsa da diğerleri görüşmelere devam edeceklerini ifade ediyorlar. Bu grubun geçmişinde 'plan işliyor' diyerek, kurdukları ittifak cumhurbaşkanı adayı için millettten oy isteyip de ilgili aday ikinci turda, AKP'nin adayını destekleyince hakkında 'saraya yamandı' denmiş olmasına ve bu olay millette kendilerine karşı

ciddi bir güven kaybına sebep olmuş ise de şimdi de aynı grubun erken baskın seçimin gündemde olduğu bugünlerde yine 'plan işliyor' (!?) demeleri bize nasıl sonuçlandı? malum olan o işleyen ilk planı hatırlatmıştır.

Bu Tablo Seçimlerin İktidar Lehine Sonuçlanacağını Gösteriyor

Siyasi iktidarın, özellikle son dönemlerde kazandığı seçimlere sürekli olarak bir şaibenin gölgesi düşmüştür. Bazen "Hiçbir şey olmasa bile kesinlikle bir şeyler oldu", bazen "Trafoya kedi girdi!", bazen geçersiz kabul edilmesi gereken "mühürsüz oylar geçerli sayıldı", bazen "çöplerde oy pusulaları bulundu".

Bir de artık, diğer ülkelerde ifşa olan dijital operasyonlar var ki bu operasyonların arkasından İsraili bir şirket çıktı. Nitekim bu yılın haziran ayında Fransa Başbakanı ile düzenlediği basın toplantısında konuşan dijital müdahaleler ve dezenformasyonla mücadele kurumu başkanı, "İsraili BlackCore firmasının seçimlere müdahalesinin Fransa, Angola, Togo, İskoçya seçimleri ve New York'taki 2025 belediye seçimleri gibi **diğer ülkeler veya bölgelerde yabancı dijital müdahale operasyonları yürütmek için de kullanılmış gibi görünüyor.**" ifadelerini kullandı. Bu diğer ülkeler veya bölgeler imasının içinde Türkiye'de var mı? Bilmiyoruz. Belki YSK (?) veya tarafsız ve bağımsız yargımız bu sorulara bir gün cevap verir.

Ama son kalemiz, devletimiz Türkiye Cumhuriyeti'ni yöneten başta Sayın Cumhurbaşkanı ve bazı bakanların 25 Eylül 2025'te Beyaz Saray'daki görüşmeleri sırasında basının önünde Trump'ın parmağı ile Sayın Erdoğan'ı göstererek "hileli seçimleri en iyi o bilir" demesine sessiz kalınmasını, bir cevap bile verilmemesini utanç verici olması bir yana seçimlerin şaibeli yapıldığına da bir işaret mi saymak gerekir?

Tüm bunlara rağmen AKP Genel Başkanı'nın 2023 seçimlerindeki ortakları ile sarayda veya Ahlat'ta bir araya gelmeleri aslında iç cepheyi nasıl tahkim ettiklerini de gözler önüne seriyor. Tabii ki Cumhur İttifakı'na bir de Pkknarkoterör örgütünün uzantısı olan ve sonradan adı her ne olacak ise Dem'i eklemek gerekir. Aralarında son anda bir anlaşmazlık çıkmazsa, böylelikle seçimlerde iç cephe tahkimatı tamamlanmış, cumhurbaşkanlığı garanti edilmiş olacaktır.

Ne Yapılması Gerekir? veya Millet Partisinin Tarihi Sorumluluğu

Birey, aile, toplum, devlet ve tabiat ile ilgili tüm ilişkilerin barış ve adaletle düzenlenmesi ve bu doğrultuda hayata geçirilmesi ideali için devleti yönetmenin ilim ve sanatı, pratiği ve millete hizmet aracı olması gereken siyaset ve siyasi partiler iç ve dış politikada karşı karşıya bulduğumuz devasa sorunlara karşı projeler oluşturamamış, çözümsüzlüğe mahkûm olmuştur. Bu haliyle günlük politik çekişmelere boğulmuş, milletin hak ve menfaatlerinin sözcülüğünü, savunuculuğunu yapamaz hale getirilmiştir.

Uygulanan sıkılaştırılmış para politikası ile vatandaşımız daha çok yokluğa, yoksulluğa, açlığa mahkûm edilmiştir. İşçimiz, memurumuz, çiftçimiz, hayvancılıkla uğraşan vatandaşlarımız, sanayicimiz, tüccarımız aradıkları çıkış yolunu bir türlü bulamaz hale getirilmiştir. İşte başta akaryakıt olmak üzere zam sağanağı acımasızca devam etmektedir. Ekonomik darboğazın yanında bir de siyasi ahlaksızlık, uyuşturucunun yaygınlaşması, yapılan yasadışı bahis, kumar, fuhuş operasyonları ülkenin ne hâle getirildiğinin önemli uyarıları.

Okullarımızın açıldığı ilk günlerde bu defa okul yolunda, öğrencilerimize yapılan saldırıların tekrar etmesi büyük bir tehlikenin habercisidir. Siyasi iktidar dış politikada meşruiyet verenlerin politikalarının bölgemizdeki uygulayıcısı olma görüntüsü nedeniyle millilikten uzaktır. Böyle olunca da milletimizin, devletimizin, bölge ülkelerinin hak ve menfaatlerini önceleyemez hâle düşmüştür. Cennet vatanımız, devletimiz ve milletimiz topyekûn saldırı altında olup; millilikten uzak, hatalı iç ve dış politikalarla ciddi tehlikeler sarmalında yok edilmek istenmektedir.

“Terörsüz Türkiye” aldatmacası artık daha fazlası olmaz herhalde dedikimiz anda yeni yeni felaketlere, tehlikelere, skandallara kapı aralamaya devam ediyor. Terörist başının bin kilometrelik yolun ilk adımı olarak nitelendirdiği ve adına “Kök Hücre Yasası” dediği ‘Kanserli Hücre Yasası’ ve uygulamaları bundan sonra çıkarılacak yasalar ve nihayetinde planlanan ve son zamanlarda sık sık gündeme getirilen anayasa değişikliği siyasi iktidarın bütün parçaları ile birlikte nasıl bir mecburiyete ve teslimiyete düşür edildiklerinin habercisidir. İlk açılım-saçılım sürecinde federasyonu bile telaffuz etmiş olan siyasi iktidarın başının Osmanlı Devleti’nin nasıl yok oluşa sürüklendiğinin ve sıranın son sığınağımız Türkiye Cumhuriyeti’ne geldiğinin farkında olmadığını üzülen gözlemciyiz. “Terörsüz Türkiye” diyerek yola çıkılan sürecin bir aldatmaca ve kandırmaca olduğu artık daha iyi anlaşılmaktadır. Yapılan işlerin devlet aklı ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Tarih, 1877 Osmanlı-Rus Savaşı ve Birinci Dünya Savaşı’nda bu devlet aklının bize neler kaybettiğini haykırmaktadır. Devlet aklı kendisini yönetenlere göre şekillenmektedir. Şu anda devleti yönetenlerde akıl tutulma-

sından söz edilebilir. Bu gidişin sonunda Allah korusun, küresel sömürgeci güçler; devletimizin, milletimizin ve vatanımızın parçalanması, yok edilmesi hedefinde, telefisi imkânsız kazanımlar elde edecekler ve geri dönüşü büyük bedeller ödenmesini gerektirecektir.

Milli varlık, birlik ve geleceğimizin böylesine ağır, ciddi tehdit ve tehlikeye düşürülmesi karşısında milletimizin ve tarihin başta siyasi partiler olmak üzere aydınlardan, akademisyenlerden, sivil toplum kuruluşlarından, bütün vatanseverlerden beklediği görev ve sorumluluklar vardır. BOP ve BİP haritaları ortada durmaktadır. Arap Baharı ile başlayan Fas, Tunus, Cezayir, Mısır, Sudan, Suriye, Irak ve şimdi de İran ile devam eden projelerinin işlediği görülmektedir. Haritada eksik kalan Türkiye haritasındaki değişimdir. Tehlikenin vahameti birkaç partinin bir araya gelerek geçici iş birliği ile bertaraf edilme boyutunu aşmıştır. Topyekûn saldırı karşısında mevcut anayasa ve yasalar çerçevesinde, demokratik ve meşruiyetçibir çizgiden milim sapmadan topyekûn milli birlik ve kardeşlikle savunma yapmak mümkündür ve şarttır. Tarihimiz bunun örnekleri ile doludur. Burada rahmetli Bilge Lider Aykut Edibali’nin dediği gibi “Atatürk’ün Müdafaa-i Hukuk esaslarını ve stratejisini ısrarla ve şuurla savunmak sadece Türkiye’imiz için değil bütün Ortadoğu milletleri için de hayati önem arz etmektedir.”

Bu milli birlik ve dayanışma birliğini oluşturacak bireylerin veya kuruluşları meydana getiren kişilerin etnik kökenleri, dil, din, mezhep ve farklı kanaatleri anlayışla karşılanacak, her türlü saldırı ve tahkire karşı korunmuş insan hakkı olarak kabul edilecek ve birliğin bozulmasına değil, sağlanmasına sebep olacaktır.

Bir kez daha ilan ediyoruz ki bu birlik: “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir. Millet istiklalini, yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.” diyecektir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, egemen, demokratik, laik, üniter, tam bağımsız, sosyal hukuk devleti olarak; meşruiyeti beş bin yıllık tarihi birikimin- millî tecrübenin sahibi büyük Türk milletinden alarak; **ülkeyi Ankara’dan ortak istişare ile yönetecek, resmi dili ve eğitim dili Türkçe, bayrağı ay yıldızlı al bayrak, marşı İstiklâl Marşı, başşehri Ankara’dır** diyecektir. **Egemenlik ve tam bağımsızlık haklarımızdan taviz verilemez; manda, himaye, vesayet, icazet veya bir dış güçten meşruiyet kabul edilemez, meşruiyeti milletinden alır** diyecektir.

Millet Partisi yüreği devlet, vatan, millet, bayrak, özgürlük ve tam bağımsızlık, milli birlik ve beraberlik aşkı ile çarpan bütün siyasi partileri, sivil toplum kuruluşlarını, vatanseverleri, gazetecileri, aydınları ve akademisyenleri bu ‘Muhteşem Türkiye Birliğine’ davet etmeye, tek başına da kalsa bu kutsal davanın yılmaz savunucusu olmaya devam edecektir. İnaniyoruz ki onlar istese de, istemese de zafer hakkın ve hakka inananların, imandan sonra hakla mücadele edersek, zafer bizim olacaktır.

Mekke Paktı

STRATEJİK BAŞARI MI, TEHLİKELİ BİR GİRİŞİM Mİ?



Ali Kamil YILDIRIM

Türkiye Bölgesel İttifaklara yabancı değildir. Türkiye, Bölgesel İttifaklar konusunda önemli ve öncü bir deneyime sahiptir. Türkiye, 1934 yılında Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya ile “Balkan Antantı”na, 1937 yılında İran, Afganistan ve Irak ile “Sadabat Paktı”na öncülük etmiştir. İkinci dünya savaşı sonrası değişen dünyada Türkiye 1952 yılında NATO’ya katılırken, 1953 yılında Yunanistan ve Yugoslavya ile “Balkan Paktı”na, 1955 yılında İran, Irak ve Pakistan arasında “Bağdat Paktı”na öncülük etmiştir. Dolayısıyla Türkiye’nin günümüzde Mekke Paktı gibi bölgesel bir ittifak içinde olması yadırganmamalı. Ancak adı geçen ittifaklar “bölgesel iş birliği ve dayanışma” hedefi ile sınırlıydı. Mekke Paktı ise hedefi “savunma İttifakı”na yükseltmiştir. Asıl konu budur ve bu konu etrafında değerlendirme yapmak gerekmektedir.

İttifaklar Neden ve Nasıl Kurulur?

İttifaklar “ortak stratejik akıl” ürünüdür ve genellikle iki temel üzerine kurulur: Ortak tehdit ve ortak çıkar. Burada adı geçen ortak çıkar aynı zamanda ortak ideolojik değerleri de kapsar. “Birine saldırı tümüne saldırdır” kuralı üzerine bir Savunma Paktı’nı kurmak çok büyük bir iddiadır. Pakıt Belgesi’nin imzalanması uzun yolculuğun ilk adımı gibidir.

“

İstikrarsız bir coğrafyada Orta Doğu NATO’ su gibi İttifak kurmak Türkiye’nin yararına mıdır? Ya da böyle bir İttifak Türkiye’nin hangi milli çıkarına hizmet edecektir? Bu sorular “hayati” değerler sorulardır ve cevapları da Türkiye adına umut verici görülmemektedir.

”

Önemli olan **Kurumsallaşma** sürdürülebilirliktir. Kurumsallaşma için öncelikle açıklığa kavuşması gereken “ortak tehdit” tanımıdır. Tehdit tanımına uygun olarak Pakıt üyesi ülkelerin güçleri kurumsal yapı altında organize olmalıdır. Yani Pakıt üyesi ülkelerin sahip oldukları güçler tek başına bir anlam ifade etmeyecektir. Bu güçler bir komuta yapısı altında organize olmalı, bu komuta yapısı “stratejik ortak akıl” denetim ve yönetimde ortak güçler üzerinde karar alma ve komuta yetkisine sahip olmalıdır. Devamında ortak karar alma, ortak eğitim, ortak lojistik, ortak tatbikat, ortak istihbaratı ve ortak planlama süreçlerinin açıklığa kavuşturularak Kurumsallaşma tamamlanmalıdır. İttifakın caydırıcılık gücü böylesi bir kurumsallaşma ile mümkün olabilecektir.

Mekke Savunma Pakıtı Anlaşması henüz bir çerçeve anlaşma olup, henüz bu alanlar açıklığa kavuşmuş değildir. Bu nedenle bu aşamada, eldeki bilgiler ve herhangi bir Savunma Pakıtının sahip olması gereken asgari yetenekleri dikkate alarak; Mekke Pakıtı’nın muhtemel fayda, mahzur ve fırsatlar ile Türkiye için en uygun seçeneğe işaret etmek doğru olacaktır.

Faydaları

Her üç ülke yaşadıkları coğrafyada bölgesel gücü ve özgöl ağırlığı olan ülkeleridir. Bu bağlamda Pakıt üç ülkenin ve bölgenin güvenlik ilişkilerinde önemli bir döneme işaret etmektedir. Ekonomik, askeri, coğrafi ve teknolojik kapasiteleri ile **her üç ülke bir-birini tamamlayabilir.** Türkiye’nin askeri ve savunma teknolojik gücü, Pakistan’ın askeri gücü ve Nükleer caydırıcılığı, S. Arabistan’ın finansal ve enerji gücü başta olmak üzere üç ülkenin güçlü yönlerini bir araya getirme potansiyeli bulunmaktadır. Üç ülkenin çağdaş savunma sistemleri geliştirmelerini sağlayacak ciddi ortaklık imkanları bulunmaktadır. Özellikle Türkiye ve Pakistan’ın savunma teknolojilerinde geldiği aşama, iyi organize edilmiş bir sinerji ile şaşırtıcı ölçüde zirve yapabilir.

Üye ülkelerin **coğrafi kapasiteleri** de ciddi bir potansiyel içermektedir. Özetle İttifakın coğrafyası D. Akdeniz'den Hindistan'a uzanmakta, bünyesinde ciddi enerji havzaları, deniz rotaları ve oldukça krizli alanlar bulundurmaktadır. Böylesi bir coğrafyada ortaya çıkan bir İttifakın elbette bölgesel ve uluslararası etkinliği artacaktır. En önemlisi bölgesel sorunların çözümünde birinci derece etkili olabilecektir. Bölge sorunlarının çözünde etkili olduğu ölçüde İttifak üyeleri bölgede "Stratejik Özerkliğe" örnek olabileceklerdir.

Mekke Paktı üyesi ülkeler ABD, Rusya ve Çin gibi küresel güçlerle ilişkileri devam ettiren ülkelerdir. Örneğin her üç ülke ABD ile ilişkilerini korumak konusunda oldukça dikkatlidirler. Pakt üyelerinin küresel güçlerle önemli derecede ihtilaflı olmaması İttifak adına fayda sağlayabileceği gibi, ittifakın geleceği için mahzurlu da olabilecektir.

Mahzurları

En önemli mahzuru, Paktının yönelik olduğunun **tehdidin belirsiz** olmasıdır. Her bir üyenin tehdit algısı farklıdır. Pakistan için Hindistan, S. Arabistan için İran öncelikli tehdittir. Türkiye bunları tehdit olarak görmemekte ve tehdit algısı ülkesinin batısı ve sınırlarındaki terör kuşağı ile ilgilidir. Diğerleri ise bunu tehdit olarak görmemektedir. Her bir üyenin kendi öncelikli tehdidi ile bir çatışmaya girerse, diğer üyeler "tümüne saldırıdır" diyerek doğrudan sorumluluk alacak mı? Bu sorumluluk Savunma Pakti ruhuna uygun olarak askeri mi olacak? Böylesi bir durum ulusal önceliği olmayan bir konuda ağır bir yükümlülük altına girmek değil midir?

Diğer önemli bir mahzur **Pakt üyesi ülkelerin istemediği bir savaşa sürüklenme ihtimalidir. Ortak savunma taahhüdünde bulunan bir üye milli çıkarlarına uymayan ve uzun süreli krizlere yol açabilecek bir savaş içinde kendisini bulabilir. Ya da benzer bir "karşı ittifakı" tetikleyebilir. O nedenle daha başta ortak tehdit boyutunun müşahhas hale getirilmesi önem arz etmektedir.**

Bunun yanında İttifak coğrafyası başta İsrail kaynaklı çatışmaların yoğun olduğu bir bölgedir ve bölgedeki Müslüman ülkelerin nerdeyse tümü ya Hanedan yönetiminde ya da demokrasiden uzak otoriter rejimlerden oluşmaktadır. Sürekli savaş ve krizlerin yaşandığı ve ülke tercihlerinin sıklıkla değişebileceği bu ortam, İttifak yönetimi için **kaygan zemin** teşkil edecektir.

Fırsatlar

Her üç ülkenin Filistin sorunu ve yayılmacılığı nedeniyle İsrail'i potansiyel tehdit olarak görmesi en akla yatkın olanıdır. Mekke Pakti'nin "siyonist yayılmacılığı ve yıkım stratejisini" ortak tehdit kabul etmesi en doğrusudur. İşte bu noktada başta ABD olmak üzere küresel güçlerin etkileri devreye girecektir. Sonuç itibarıyla ABD ile iyi ilişki içinde olmayı ilke kabul etmiş olan bu üç Pakt Üyesi ülke, Savunma Pakti'nı İsrail karşıtı olarak ilan edebilecekler mi? Bu soru Uyanış'ın önceki sayısında Sn Selami Yıldırım tarafından açıkça sorulmuştur: "Mekke'de bağımsız bir İslam ülkeleri savunma sistemi mi kurulmaktadır, yoksa NATO 3.0 güvenlik anlayışının Ortadoğu'ya uyarlanmış yeni bir modeli mi ortaya çıkmaktadır".

Türkiye için En Doğru Olan

İstikrarsız bir coğrafyada Orta Doğu NATO' su gibi İttifak kurmak Türkiye'nin yararına mıdır? Ya da böyle bir İttifak Türkiye'nin hangi milli çıkarına hizmet edecektir? Bu sorular "hayati" değerde sorulardır ve cevapları da Türkiye adına umut verici görülmemektedir. İttifak coğrafyasında Türkiye'nin çıkarı terörle mücadele, sınırların güvenliği, enerji istikrarı ve bölgesel istikrardır. Bunun için "birimize saldırı hepimizdir" kuralına dayalı ve gereğinde askeri güç kullanmayı öngören "Savunma Pakti" kurmak yerine; **"ortak çıkara"** dayalı, savunma ve ekonomik işbirliğini de kapsayan "Bölgesel İşbirliği Teşkilatı" kurmak yeterli olabilirdi. Bölgenin üç büyük ülkesinin, bölge sorunlarının çözümü için iş birliği içinde kurumsallaşmış inisiyatif alması, hem daha gerçekçi çözümlere imkan verirken, bölge dışı aktörlerin tuzaklarının etkisini de bertaraf edebilir. Aynı zamanda gelişmeye açık İttifakın, siyonist yayılmacılığa karşı bölge güçlerinin refleksini de kuvvetlendirebilir.

Din veya mezhep esasına dayalı Savunma İttifakı çok önemli riskler ihtiva edebilir. "İslam İttifakı" veya "Sünni İttifakı" gibi söylem ve eylemlerden kaçınılmalı, bu tür sıfat ve tanımlamalara fırsat verilmemeli, Savunma Pakti; bölge istikrarı için sorumluluk alma olarak tanımlanmalıdır.

Değişen dünya güvenlik ortamında Türkiye'nin değerlendirmesi gereken diğer bir ittifak alanı, halen siyasi, sosyal ve ekonomik altyapısı bulunan Türk Devletler Teşkilatı'dır. **Bu teşkilata Savunma Pakti yeteneği kazandırmak Türkiye'nin milli çıkarlarına daha uygun düşmektedir.**

KANUN KILIFLI MAĞDURİYETLER: BU KAÇINCI SOYGUN?

Feyyaz İRFAN

“

Toplumsal düzen çöktüğünde insanlar yalnızca yönlerini değil, birbirlerine karşı sorumluluklarını da kaybetmeye başlar. Güç, bazı kişilerin elinde baskı aracına dönüşür; korku, dayanışmanın yerini alır

”

Sermaye Piyasası Kurulu 18 Eylül’de 131 yatırım fonunun tasfiye sürecini açıkladı. Tasfiye sürecinde ilgililere yardımcı olmak için İş Bankası ve Ziraat Bankası görevlendirildi?

Türkiye’nin yakın ekonomi tarihine bakınca insanın aklına tek bir soru geliyor: **Bu millet daha kaç kez soyulup mağdur edilecek?**

İsimler değişiyor, kurumlar değişiyor, finansal araçların adı değişiyor ama senaryo nedense hiç değişmiyor.

Vatandaş alın teriyle biriktiriyor. Birileri yüksek kazanç vaat ediyor. Devletin denetim mekanizmaları uzatmalarda devreye giriyor ya da girmiyor. Sonra sistem çöküyor. Ve fatura dönüp dolaşıp yine vatandaşa çıkıyor.

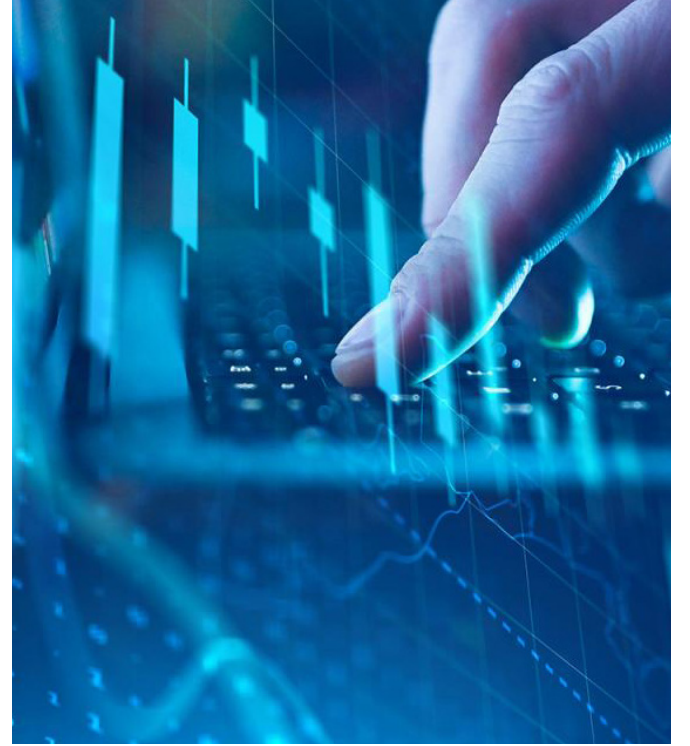
Bunun adı nedir?

- * Piyasa mı?
- * Talihsizlik mi?
- * Denetim zaafı mı?
- * Yoksa biz yıllardır aynı filmi farklı oyuncularla mı seyrediyoruz?

Bankerlerden İmar Bankası’na

1980’lerde banker soygununu yaşadık.

Yüksek getiriler vaat eden banker kuruluşları, dönemin reklam dünyasının da desteğiyle geniş bir kesime ulaştı. Tanınmış sanatçıların Banker reklamlarında yer alması, bu kuruluşların toplumdaki güven algısını daha da güçlendirdi.



* Banker süreci yalnızca ekonomik mağduriyetler yaratmadı; ağır toplumsal ve insani sonuçlar da doğurdu. Kimisi kendi adaletini arama yoluna gitti ve bireysel cezalandırmalara, intiharlara ve aile dramlarına yol açan olaylar yaşandı.

* Sonra 1990’larda özel finans kurumları gündeme geldi. İhlas Finans başta olmak üzere yaşanan sorunlarda yine vatandaşın tasarrufları çar-çur edildi, buharlaştı ve tartışmanın merkezine oturdu.

* 2000’li yıllarda ise içinde “Kale Gibi Banka” reklamıyla akıllarda yer eden İmar Bankasının da bulunduğu bazı bankalarla ilgili skandal patladı. Vatandaş parasını bankaya yatırmıştı. Devletin izni ve denetimi altında olduğunu düşündüğü bir sisteme güvenmişti.

Ama işler ters gitti, yanlış işlerin bedeli ağır oldu ve yine vatandaş soyuldu...

Peki ders aldık mı?

Yeni İsim, Eski Hikâye: KKM

Son yıllarda bu kez Kur Korumalı Mevduat (KKM) çıktı karşımıza.

KKM'nin ekonomik gerekçeleri ve sonuçları elbette ayrıca tartışılabilir. Ancak tartışılmaması mümkün olmayan bir başka konu daha var: Kamu kaynaklarının ve ekonomik yüklerin toplumun farklı kesimleri arasında nasıl dağıldığı, dağıtıldığı...

Dar gelirlinin tüketim üzerinden ödediği vergilerle ayakta duran bir ekonomide, 60 milyar Doların (yanlış duymadınız tam 60 milyar Dolar) büyük tasarruf sahiplerine ister KKM, ister faiz, ister başka isimlerle aktarılmasının adalet boyutu sorgulanmayacak mı?

Yanlış bir düzenlemenin kanunla yapılmış olması, onun toplumsal sonuçlarını tartışılmaz hale getirmez. Çünkü kanunilik başka şeydir, adalet ve helallik başka...

“Kanuna uygundu” cümlesi, mağdurun kaybettiği parayı geri getirmiyor ve helal de olmuyor...

Şimdi Sıra Fon Mağdurlarında mı?

Bugün kamuoyunun önünde yeni bir dosya var: Fon mağduriyeti. 131 yatırım fonunun tasfiyesinde yakın tarihin en büyük finans dolandırıcılığının yaşandığı belirtiliyor... Yani, 455 binin üzerinde yatırımcının yaklaşık 20 milyar Dolarının (830 milyar ile 1,1 Trilyon lira arasında bir miktarın) kaybı, buharlaşması söz konusu...

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek 4 Kasım 2025'te, “Bazı fonlar üzerinden manipülasyonlar yapıldığını biliyoruz” demişti... O günden bugüne 11 ay niçin beklendi... Devletin denetim mekanizmaları niçin devreye girmede? Bunun gerekçesinin kamuoyuna açıklanması gerekmiyor mu?

Daha da düşündürücü olan ise kamuda görev yapmış, akademik unvan taşıyan veya kamuoyunda güvenilir kabul edilen isimlerin bu fon yönetimlerinin tepesinde bulunması...

Yani mesele yalnızca paranın nereye gittiği değil, Saraya (Küllüye'ye) danışmanlık yapanların da bu fonların yönetiminin içinde yer almış olması oldukça düşündürücüdür...

Asıl mesele:

- * Bu yapılar faaliyet gösterirken devletin denetim mekanizmaları neredeydi?
- * Kim gördü?
- * Kim görmedi?
- * Kim müdahale etti?

* Kim etmedi?

* Ve neden vatandaşın soyulmasından önce gereken önlem alınmadı?

“Vatandaş Dikkat Etseydi” Demek Yetmez

Her mağduriyetin ardından aynı cümleyi duymaktan artık yorulmadık mı? “Vatandaş araştırmalıydı.” Elbette araştırmalı. Ama devlet de denetlemeli değil miydi?

Bir yapı yasal izinlerle faaliyet gösteriyor, geniş kitlelerden para topluyor ve uzun süre varlığını sürdürebiliyorsa, ortaya çıkan sonuçtan yalnızca vatandaş sorumlu tutmak kolaycılıktır.

Devletin görevi, vatandaş parasını kaybettikten sonra dosya açmak değil; vatandaş parasını kaybetmeden önce sistemi denetlemektir.

Sonuç ve Değerlendirme

Elbette kaybedilen yalnızca para değildir. Asıl kaybedilen **GÜVENDİR**.

- * Bankere güvenen kaybetti.
- * Finans kurumuna güvenen kaybetti.
- * Bankaya güvenen kaybetti.
- * Yeni finansal araçlara güvenen kaybediyor.
- * Ve en büyük kayıp devletin kurumlarına olan güven kayboldu...

Her defasında isim değişti, fakat vatandaşın yaşadığı hayal kırıklığı değişmedi.

O halde artık şu soruları yüksek sesle sormanın zamanı gelmedi mi?

- * **Bu ülkede tasarruf sahibini kim koruyacak?**
- * Vatandaşın parasını korumak yalnızca vatandaşın sorumluluğuysa, devletin denetim görevi neden var?
- * Ve daha önemlisi: **Kanun kılıfına sokulmuş her ekonomik aktarımı meşru kabul etmek zorunda mıyız?** Hayır...Hayır...
- * Devletin, “uluslararası denetim standartlarında” denetimini yapmasının önünde hangi engeller var? Hukuk, sadece işlemlerin yasal sınırlar içinde kalmasını değil, vatandaşın hakkının korunmasını da güvence altına almalıdır.

Çünkü devletin görevi, mağduriyet oluştuktan sonra enkaz kaldırmak değildir. Asıl görev, o enkazın oluşmasına izin vermemektir. Yoksa yarın yeni bir finansal model, yeni bir parlak isim ve yeni bir yüksek kazanç vaadiyle yine karşımıza çıkılır.

Ve biz yine aynı soruyu sorarız: **Bu kaçınıcı soygun ve bu kaçınıcı mağduriyet?**

BİR SKANDAL BİTERKEN DİĞERİ BAŞLIYOR: FON KRİZİ

Selami YILDIRIM

Türkiye’de bir skandalın yankısı dinmeden bir başkası gündeme geliyor. Haberler ve isimler değişiyor; **denetimsizlik, belirsizlik ve hesap vermezlik** ise değişmiyor.

Son fon krizi bunun yeni bir örneğidir. **Bazı fonların düşük işlem hacimli hisselerde yoğunlaştığı, olağan dışı getirilerle yatırımcıları çektiği ileri sürülüyor.** Yatırımcılar paralarını geri isteyince bazı fonların ödemelerde zorlandığı; ardından soruşturmaların, işlem yasaklarının ve tasfiye kararlarının başladığı görülüyor. Şu soru hâlâ cevapsızdır: **Bütün bunlar yaşanırken denetim kurumları neredeydi?**

Mesele yalnızca maddi kayıp değildir. Asıl tehlike; devlete, hukuka ve kamu kurumlarına duyulan güvenin aşınmasıdır. Vatandaş, parasını kayıt dışı bir yapıya değil, devletin gözetiminde olduğunu düşündüğü fonlara yatırmıştır. Bu nedenle kamu otoritesinin denetim sorumluluğu da sorgulanmalıdır.

Toplumun skandallara alışması ise daha büyük bir tehlikedir. Birkaç gün konuşulup unutulmuş her olay, sorgulama ve hesap sorma iradesini zayıflatır. Yalnızca birkaç kişinin gözüaltına alınmasıyla yetinil-

memeli; olayın büyümesine imkân veren yönetsel boşluklar da ortaya çıkarılmalıdır.

Güçlü devlet, kriz çıktıktan sonra müdahale eden değil; tehlikeyi önceden gören, suistimali büyümeden durduran ve vatandaşını koruyan devlettir. Yani yangın kıvılcımken söndürülmelidir.

Mesele Birkaç Kötü İnsan Değildir

Türkiye’de büyük bir yolsuzluk veya dolandırıcılık iddiası ortaya çıktığında operasyonlar yapılıyor, bazı kişiler gözaltına alınıyor ve sorunun çözüldüğü izlenimi oluşuyor. Oysa birkaç kişinin yakalanması, olayı doğuran şartların ortadan kaldırıldığı anlamına gelmez.

Büyük mali skandallar çoğu zaman denetim boşlukları, mevzuat eksiklikleri, kurumlar arasındaki iletişimsizlik ve gecikmiş müdahaleler sayesinde büyür. Bir fonun olağan dışı işlemleri aylarca sürüyor, yüksek kazanç görüntüsü binlerce kişiyi sisteme çekiyorsa yalnızca birkaç kötü niyetli insandan söz edilemez. **Bu işlemleri kim denetledi? Riskler neden zamanında görülmedi? Uyarılar yapıldıysa neden gereği yerine getirilmedi?**

Denetleyici kurumların varlığı tek başına güvence değildir. Bu kurumlar bağımsız karar verebilmeli, uzman kadrolarla çalışmalı ve tehlike büyümeden harekete geçebilmelidir. Yetki ve sorumluluklar açıkça belirlenmeli, olağan dışı işlemleri anında saptayan erken uyarı sistemleri kurulmalıdır.

Gerçek hesaplaşma için “Kim yaptı?” sorusunun yanında “Kim denetlemedi?” sorusu da sorulmalıdır. Çünkü kriz çıktıktan sonra müdahale etmek denetim değil, yangın çıktıktan sonra tedbir almaktır. Sistemdeki açıklar kapatılmazsa isimler değişir fakat yöntem değişmez ve toplum yeni mağduriyetlerle karşılaşır. Güçlü devlet, suistimali büyümeden önleyen ve vatandaşını koruyan devlettir.



Liyakat Ortadan Kalkarsa Denetim Çöker

Bir devletin gücü yalnızca kanunları, bütçesi veya kurumlarının sayısı ile ölçülemez. **Devleti güçlü kılan, kamu görevlerinin ehil, dürüst ve sorumluluk sahibi kişilerce yürütülmesidir.** En iyi kanunlar bile onları uygulayacak kadrolar yetersizse sonuç vermez.

Liyakat yalnızca diploma ve kıdem değildir; bilgi, tecrübe, ahlak, tarafsızlık ve yanlış karara itiraz edebilme cesaretidir. Kamu yöneticisi, kendisini atayan kişiye değil; hukuka, millete ve kamu yararına karşı sorumlu olduğunu bilmelidir.

Uzmanlık yerine yakınlık, ehliyet yerine bağlılık esas alınır ise kurumlarda gerçekleri söyleyenler değil, yöneticilerin duymak istediklerini söyleyenler yükselir. Riskler küçümsenir, uyarılar geciktirilir ve yanlış kararlar sorgulanamaz. Denetçi, gerektiğinde siyasi güce, büyük şirketlere ve kendi yöneticisine karşı bile kanunu uygulayabilmelidir.

Bu nedenle kamu atamaları açık, ölçülebilir ve denetlenebilir kurallara bağlanmalıdır. İtiraz eden kamu görevlileri korunmalı, üst düzey yöneticiler millete hesap vermelidir. Unutulmamalıdır: Kişisel bağlılık itaat eden insanlar yetiştirir; liyakat ise devleti ayakta tutan kurumlar kurar. Liyakat ortadan kalkarsa önce eleştiri susar, ardından denetim çöker ve sonunda bedeli millet öder.



Siyasi Sorumluluk Nerede Başlar?

Her suçtan siyasetçileri doğrudan sorumlu tutmak ne kadar yanlışsa, büyük krizlerin sorumluluğunu yalnızca birkaç kişiye yüklemek de o kadar yanlıştır. Ceza, idari ve siyasi sorumluluk birbirinden ayrılmalıdır.

Ceza sorumluluğu kişiseldir ve suçun işlendiğine bağımsız yargı karar verir. Gözaltına alınmak veya suçlanmak, kimseyi kendiliğinden suçlu yapmaz. İdari sorumluluk ise kamu görevlilerinin denetim ve müdahale görevlerini zamanında yerine getirip getirmediğiyle ilgilidir.

Siyasi sorumluluk daha geniştir. Bir bakanın veya üst düzey yöneticinin doğrudan suça karışması şart değildir. Sorumluluğu altındaki kurumlar çalışmıyor, uyarılar dikkate alınmıyor ve denetim gecikiyorsa siyasi hesap verme zorunluluğu doğar. “Haberim yoktu.” veya “Soruşturma başlatıldı.” açıklamaları tek başına yeterli değildir.

Fon krizinde de yalnızca işlemleri yapanlar değil, bu alanı düzenlemek ve denetlemekle görevli kurumlar incelenmelidir. Riskler neden zamanında görülmedi? Uyarılar yapıldıysa kim dikkate almadı?

Yetki yukarıda toplanıyorsa başarısızlığın sorumluluğu da yukarıya taşınmalıdır. Siyasi ahlak; yalnızca başarıyı sahiplenmek değil, kurumlar çalışmadığında milletin karşısına çıkarak hesap vermek ve gerektiğinde makamdan ayrılabilmehtir.

Devlet Kişi Değil, Sistemdir

Türkiye’nin yaşadığı krizleri yalnızca kişilerin ahlakına bağlayarak çözmek mümkün değildir. Kamu görevlileri dürüst olmalıdır; ancak devlet düzeni kişilerin iyi niyetine bırakılamaz. Güçlü devlet, kötü niyetli insanların bile kamuya zarar vermesini önleyecek kurumlar kurabilen devlettir.

Çözüm, her krizin ardından yeni bir kahraman aramak değil; görev, yetki ve sorumlulukları açıkça belirlenmiş, denetlenebilir bir yönetim düzeni kurmaktır. Denetim kurumları siyasi ve ekonomik baskılardan korunmalı; kamu görevlerine atamalarda yakınlık değil, liyakat esas alınmalıdır.

TBMM’nin denetim gücü artırılmalı, kurum yöneticileri düzenli olarak hesap vermeli ve önemli krizler araştırılmalıdır. Kamuoyu zamanında ve doğru bilgilendirilmeli; ihmali bulunanlara makamlarına bakılmaksızın hukuk uygulanmalıdır. Olağan dışı işlemleri zarar doğmadan belirleyecek erken uyarı sistemleri kurulmalıdır.

Devlet, yöneten kişinin şahsıyla özdeşleştirilemez. Kişiye bağlı düzende kurumlar zayıflar, eleştiri susturulur ve yanlışlar saklanır. Sisteme dayanan yönetimde ise kişiler değişse bile hukuk ve kamu hizmeti devam eder.

Türkiye’nin yeni kahramanlara değil, kişilere göre değişmeyen kurallara ve sağlam kurumlara ihtiyacı vardır. Çünkü kişiler gelir ve gider; millet ve devlet kalır. **Devlet kişi değil, sistemdir.**



“

Borsa İstanbul'un 200 milyar dolarlık bir kapasitesi vardır. Ortada 20 milyar dolarlık büyük bir kayıp ve kaçak bulunmaktadır. Bunun en büyük gerekçeleri liyakatsizlik, özensizlik, denetimsizlik, dikkatsizlik, “nemelazım” anlayışı ve başkalarının haklarına el koymaktır.

”

BORSA İSTANBUL VURGUN YEDİ

Borsa İstanbul'un kuruluşu ve faaliyetleri

Eyüp KARTAL

Borsa İstanbul'un kökeni, 1866 yılında Osmanlı döneminde kurulan Dersaadet Tahvilat Borsasına dayanır.

Modern anlamda borsa ise o günkü adıyla İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) olarak 1985 yılında devlet kararıyla, dönemin Başbakanı Sayın Turgut Özal'ın öncülüğünde ve kurucu başkan Muharrem Karslı'nın çalışmalarıyla kurulmuş; 1986 yılında faaliyete geçmiştir. 5 Nisan 2013 tarihinde anonim şirket yapısına geçerek Borsa İstanbul AŞ (BİST) adını almıştır. BİST, Türkiye'nin tek borsa kurumudur.

BİST'in kuruluş amacı, Türkiye sermaye piyasasında hisse senedi, tahvil, bono, vadeli işlem sözleşmeleri ve altın gibi finansal ürünlerin yasal ve güvenilir bir ortamda alınıp satılmasını sağlamaktır.

Borsa İstanbul'da işlem gören başlıca piyasalar şunlardır:

- Pay Piyasası: Hisse senetlerinin alınıp satıldığı piyasadır.
- Borçlanma Araçları Piyasası: Devlet tahvili ve bonoların işlem gördüğü piyasadır.
- Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası (VİOP): Vadeli işlem sözleşmelerinin ve opsiyonların işlem gördüğü piyasadır.

Ortaklık ve yönetim yapısı

Borsa İstanbul AŞ'nin ortaklık yapısı ve pay oranları şöyledir:

- Türkiye Varlık Fonu (TVF): %80,60
- Katar Yatırım Otoritesi: %10,00
- Borsa İstanbul AŞ (kendi payları): %2,27
- Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği (TSPB): %1,30
- Diğer ortaklar: %5,83

Görüldüğü üzere Borsa İstanbul, özel hukuk tüzel kişiliğine sahip bir anonim şirket statüsündedir. BİST'in %80,60 hissesi Türkiye Varlık Fonuna (TVF), dolayısıyla Hazineye aittir.

900 milyar TL'lik vurgun iddiası

Böylesine güçlü bir kurum olan Borsa İstanbul AŞ'de nasıl oldu da 900 milyar TL'lik (20 milyar dolar) böylesine büyük bir vurgun yapılabildi?

Sermaye Piyasası Kurulunun (SPK) ve Merkezi Kayıt Kuruluşu AŞ'nin (MKK) kayıtlı hesaplarına bakıldığında paraları kimlerin alıp götürdüğü açıkça görülebilir.

Fonlara ilişkin karar ve tasfiye süreci

SPK, 17 Eylül 2026'da Tera, A1 Capital, Atlas, Bulls, Hedef, Pardus ve Pusula portföy yönetim şirketlerinin kurucusu olduğu ve Türkiye Elektronik Fon Alım Satım Platformu'nda (TEFAS) işlem gören yatırım fonlarını alım ve satıma kapatmış; bu fonlar için tasfiye süreci başlatmıştır. Resmî kararda Tera Portföy fonları için Türkiye İş Bankası, diğer altı şirketin fonları için T.C. Ziraat Bankası portföy saklayıcısı ve tasfiye yürütücüsü olarak görevlendirilmiştir.

Sorunlardan biri, kararın açıklanma biçimi ile operasyonel kapsamı arasında önemli bir ayrım bulunmasıdır. Acaba 122 fon mu, yoksa 131 fon mu söz konusudur? Neler saklanmak istenmektedir?

SPK'nın resmî gerekçesi, piyasaların güvenilir, şeffaf ve istikrarlı çalışması ile yatırımcı hak ve menfaatlerinin korunmasıdır. SPK kaynaklarından, 2025'in son çeyreğinden itibaren bazı serbest ve para piyasası fonları üzerinden düşük dolaşımly paylarda ekonomik gerçeklikle açıklanamayan fiyat hareketlerinin, ilişkili işlemlerin ve sistemik risk ihtimalinin izlendiği bilinmektedir.

Bu soruşturmalar, 131 fonun her birinin tasfiye nedeninin aynı olduğu anlamına gelmez. Tasfiye, yatırımcının parasının kendiliğinden kaybolduğu anlamına da gelmez. Fon malvarlığı, kurucunun ve portföy saklayıcısının malvarlığından ayrıdır; kurucunun borçları için kullanılamaz. Tasfiyede fon portföyündeki varlıklar satılır, fonun borç ve giderleri karşılanır, kalan nakit katılma payı oranında yatırımcıların bireysel saklama hesaplarına aktarılır.

20 Eylül 2026 itibarıyla süreç henüz başlangıç aşamasındadır. Resmî takvim; ilk iki iş gününde MKK ve görevli bankalar arasında pay ve hesap mutabakatını, en geç 10 iş günü içinde belirli borç-alacak ve saklama mutabakatlarını, duyurudan itibaren en fazla üç ay içinde varlıkların tasfiyesini öngörmektedir. Ancak SPK, üç aylık süreyi altı aya uzatmıştır.

Araştırmanın kapsamı, yöntemi ve veri sınırlamaları bakımından üç ayrı ürün grubu birbirinden ayrılmalıdır:

- TEFAS üzerinden dağıtılan yatırım fonlarının katılma payları
- Borsa İstanbul'da işlem gören borsa yatırım fonları (BYF)
- Bireysel emeklilik sistemi içindeki emeklilik yatırım fonları

Sonuç ve alınacak dersler

- Borsa İstanbul'un 200 milyar dolarlık bir kapasitesi vardır. Ortada 20 milyar dolarlık büyük bir kayıp ve kaçak bulunmaktadır.
- Bunun en büyük gerekçeleri liyakatsizlik, özensizlik, denetimsizlik, dikkatsizlik, "neme lazım" anlayışı ve başkalarının haklarına el koymaktır.
- Bu duruma yol açanlar topluca görevden uzaklaştırılabilecek midir? Yoksa çoğunlukla olduğu gibi görmezden mi gelinecektir? "Atı alan Üsküdar'ı geçmiş" mi olacaktır? Çalanın ve yandaşının yaptığı yanına kâr mı kalacaktır?
- Yoksa yapılması gereken yapıp liyakatli, işini bilen, ahlaklı ve vicdanlı insanlar göreve çağrılacak; adaletle çalışarak hak yerini bulacak, haksızlardan paralar alınıp mağdurların kayıpları ödenebilecek midir?
- Borsa İstanbul görevlileri yeniden gözden geçirilme-yecek midir? Eski tas, eski hamam devam mı edecektir?
- Ülkemizin büyük finansal birikim fonları ve küresel şirketleri maalesef yoktur. Krediler, faizler, kiralar, alım maliyetleri ve enflasyon yüksektir. Gelir, üretim ve istihdam düşüktür.
- Devlet kurumları çalışmıyor; liyakat, adalet, denetim, ahlak ve vicdandan eser yoktur. Birlik, dirlik, güven, samimiyet, umut ve huzur yoktur.
- Adalet, liyakat, ahlak ve vicdanla hareket edilirse bu büyük soygun çözülebilir. Aksi hâlde iktidar bir kez daha aldatılmış olacaktır.

Şair Eşref'ten bir anekdot

Manisa Kırkağaçlı edebiyatçı ve hiciv şairi Eşref, aynı zamanda kaymakamdır. Gün gelir, Fatsa'ya kaymakam olarak tayini çıkar. Gider, bakar ki kaymakamlık binası berbat durumdadır; her yer dökülmekte, üstelik musluklardan da su akmamaktadır. Yardımcısını çağırır: "Yaz oğlum: Musluklardan su akmıyor, bozuklar. Acele 100 lira gönderilmesini arz ederim." Mektubu gönderir.

Bir süre sonra merkezden "Kaç musluk akmıyor?" diye cevap gelir. Şair Eşref bu kez "Şu kadar musluk akıyor, bozuktur" diye yazdırır ve mektubu tekrar gönderir. Uzun bir süre sonra merkezden, "Hangi odalarda kaç musluktan su neden akıyor?" sorusu gelir. Üçüncü kez böyle bir cevap alınca Kaymakam Şair Eşref'in tepesi atar: "Yaz oğlum: Bre adam, sen neyi sorarsın? Musluklardan başka her yer akıyor!"

Türkiye'mizin durumu da bundan farklı değildir maalesef. Son söz: Ülkemizin her yeri akıyor.



Eşkıyalığın Kılıfı Değişince... **EN BÜYÜK EŞKIYA...**

Ahmet KARA

Bazı hikâyeler vardır; anlatılır, gülünüp geçilir. Bazı hikâyeler ise vardır ki insanı düşündürür, yaşadığı zamana bakmaya ve “Acaba asıl eşkiya kim?” diye sormaya mecbur eder.

İşte bu kıssa da onlardan biri...

Eskiden eşkıyalar dağlarda yaşar, silahlarıyla yolları keser, korku salarak insanların malını alırlardı. Eşkıyanın kim olduğu belliydi. Silahı vardı, tehdidi açıktı, yaptığı işin adı da herkes tarafından bilinirdi: **Eşkıyalık!**

Fakat zaman değişti. Bazı eşkıyalar dağlardan şehirlere indi. Silahlarını bıraktılar; yerine makam, mevki, imza ve yetki aldılar.

Artık yol kesmeye ihtiyaçları yoktu. **Kanunları, kâğıtları ve makamları vardı.**

Ve işte asıl tehlike de burada başladı.

Babanın Vasiyeti

Sadece bir oğlu bulunan, varlıklı ve çiftlik sahibi yaşlı bir adam, ömrünün sonlarına doğru hastalanıp yatağa düşer. Ölümünün yaklaştığını hissedince oğlunu yanına çağırır:

— Oğulcuğum, yatağımın yanında iki kese altın var. Bunlardan biri senindir. Al, helalinden harca. Diğer keseyi ise memleketin en büyük eşkıyasını bulup ona vereceksin.

Delikanlı şaşırır:

— Babacığım, neden? Yaşlı adam:— Sebebini sorma. Vasiyetim böyle, der.

Birkaç gün sonra yaşlı adam vefat eder.

Delikanlı, babasının cenazesini kaldırıp yasını tutuktan sonra iki kese altını yanına alır ve vasiyeti yerine getirmek üzere yola çıkar.

Eşkıyaların En Büyüğü

Gittiği her yerde eşkıyaları sorar. Fakat kime sorsa aynı cevabı alır:

— Bizim buralardaki eşkiya kötü ama falanca yerdeki daha beter! Böylece aylarca dolaşır. Nihayet yol vermez dağların ardında, adı bütün memlekete korku salmış bir eşkıyanın bulunduğunu öğrenir. Anlatılanlara göre padişahı bile tanımaz, dağlarda hüküm sürer, kendisine karşı gelenleri öldürürmüş. Delikanlı:

“Herhâlde babamın bahsettiği eşkiya budur.” deyip yola koyulur.

Dağa vardığında eşkıyanın adamları tarafından yakalanır ve huzura çıkarılır. Delikanlı korkudan titremektedir. Eşkiya gürler:

— Bre tıfil! Benim dağımda ne işin var?

Delikanlı başından geçenleri anlatır ve babasının vasiyetini söyler. Sonra da altın kesesini uzatır:

— Ağam, babam bu keseyi memleketin en büyük eşkıyasına vermemi vasiyet etti. Sizi bulmak için bir yıldır dolaşıyorum. Bu kese sizindir. Eşkiya bir süre delikanlıya bakar. Sonra gülümser:

— Saf çocuk! Sen daha dünyayı tanımıyorsun. Ben eşkıyayım, doğrudur. Fakat memlekette benden daha büyük bir eşkiya var. Delikanlı şaşırır: Sizden daha büyük eşkiya mı? Eşkiya çocuğa şehirdeki Kadı efendiyi bulmasını söyler.

Eşkiya Şehirde

Delikanlı şehre iner ve kadı efendiyi bulur. Başından geçenleri anlatır:

— Efendim, bu kese babamın vasiyetidir. Memleketin en büyük eşkıyasına vermemi istedi. Yedi Dağın Eşkıyası da bu keseyi sizin hak ettiğinizi söyledi. Kadı efendi öfkelenir:

— Be hey ahlaksız! Bana haram para teklif etmeye utanmıyor musun? Delikanlı şaşkındır:

— Efendim, ben sadece babamın vasiyetini yerine getiriyorum. Kadı efendi biraz düşünür. Sonra ses tonunu değiştirir:

— Elbette açıktan para almak olmaz. Bu hem kanuna hem şeriatı aykırıdır. Fakat bunun bir yolu vardır. Delikanlı, nasıl bir yol efendim? Der. Kadı efendi pencereden dışarıyı gösterir:

— Şu araziye görüyor musun?

— Görüyorum efendim.

— Peki üzerinde ne var?

— Kar var.

— İşte o karları sana satıyorum.

Delikanlı şaşırır. Ama altınları bir an önce teslim edip babasının vasiyetinden kurtulmak istediği için kabul eder. Bir mukavele hazırlanır. İmzalar atılır. Bir kese altın kadı efendinin cebine girer. Delikanlı da rahat bir nefes alır.

İkinci Kese

Delikanlı geceyi geçirmek için handa kalır. Sabaha karşı kapısı yumruklanır.

— Kalk! Kadı efendi seni istiyor. Delikanlı götürülür. Kadı efendi öfke içindedir:

— Be hey utanmaz! Dün sen benim arazimdeki karları satın almadın mı?

— Evet efendim.

— Peki hâlâ o karlar neden benim arazimde duruyor? Delikanlı şaşkındır:

— Efendim, karı nasıl kaldırayım? Dönümlerce kar!- Kadı efendi bağırır:

— Benim arazimi işgal etmeyecektin!

Delikanlı çaresizce sorar:— Bunun da bir yolu vardır herhâlde efendim?

Kadı efendi kara kaplı kitabı açar, uzun uzun bakar. Sonra:

— Vardır, der. Bir kese altın karşılığında bu karları arazimde tutmana izin verebilirim. Delikanlı artık ne diyeceğini bilemez. Fakat başka çaresi de yoktur.

İkinci kese altını da verir. Gerekli belgeleri imzalar. Ve nihayet konaktan çıkar.

“Sen Haklıymışsın!”

Delikanlı dışarı çıkar çıkmaz derin bir nefes alır. Başını kaldırıp uzaklardaki dağlara bakar. Yedi Dağın Eşkiası'nın bulunduğu dağları görür. Ve kendi kendine şöyle der:

“Hey gidi Yedi Dağın Efesi! Sen haklıymışsın. Daha büyük eşkıyalar da varmış. Senin açık açık yaptığın eşkıyalık, bunların kanunla yaptığı eşkıyalığın yanında nedir ki?”

Eşkialığın Kılıfı Değişince...

Kıssanın en düşündürücü tarafı burasıdır. Dağdaki eşkıya, yol keser ve: “**Malını ver!**” der. Ne yaptığını gizlemez. Şehirdeki eşkıya ise başka türlü davranır. Kılıfını hazırlar. Belgesini düzenler. İmzasını atar. Makamını kullanır. Sonra da: “**Her şey kanuna uygun.**” der.

Dağdaki eşkıya korkutarak alır. Diğeri ise insanı **hukukî işlemler, bürokrasi ve yetki duvarları arasında çaresiz bırakarak** alır. Birinin elinde silah vardır. Diğerin elinde kalem. Biri dağda yol keser. Diğeri makam odasında. Biri açıkça eşkıyadır. Diğeri ise eşkıyalığını kanun diliyle anlatır. İşte asıl tehlike de budur.

Çünkü haksızlığın haksızlık olarak görülmediği, zulmün “usulüne uygun işlem” diye sunulduğu yerde insanın hakkını araması da zorlaşır.

Kanun, adaletin aracı olmaktan çıkıp haksızlığın kılıfına dönüşürse, eşkıyanın dağdan şehre inmesi için artık silaha ihtiyacı kalmaz.

Asıl Soru

Bu kıssa bize sadece geçmişten bir hikâyeye anlatmıyor. Bize bugün için de önemli bir soru bırakıyor:

Eşkiası kimdir?

Elinde silahla dağda yol kesen mi? Yoksa sahip olduğu makamı, yetkiyi veya hukukî imkânları insanların hakkını almak için kullanan mı?

Elbette kanun, devlet düzeninin ve adaletin temel araçlarından biridir.

Adalet; hakkı sahibine vermek, haksızlığı önlemek ve gücü hakka tâbi kılmaktır.

Çünkü mesele yalnızca “**Kanun ne diyor?**” sorusu değildir. Asıl mesele: “**Yapılan iş hakka ve adalete uygun mu?**” sorusudur.

Dağdaki eşkıyadan korunmak için devlet gerekir.

Ve unutulmamalıdır:

Eşkialığın en tehlikelisi, kendisini eşkıya olarak göstermeyendir. Çünkü dağdaki eşkıyadan kaçabilirsiniz. Ama **haksızlığı kanun kılıfına sokan eşkıyalıktan kaçacak yer bulmak çok daha zordur.**



EĞİTİM MODELİMİZ VE BEKLENTİLER

Yahya DEMELİ

Ülkelerin geleceği, yükselmesi açısından en önemli konulardan biri de eğitimidir. Bugünkü eğitimimizi kıyasladığımızda tarihten çok dersler alınacak konular vardır. Çünkü günümüz eğitimin şirazesi bozulmuş, millilikten uzaktır. Modern çağı sentezleyen bir eğitim yanında yerli ve milli bir eğitim hedefimiz olmalıdır. Eğitimde amaç, çocuklarımızın, insani, millî, manevi, ahlaki değerlere bağlı saygın, girişimci bir ruha sahip olarak yetiştirilmesidir.

Eğitim; Kişinin kendisine, ailesine, çevresine, yaşadığı topluma ve insanlığa karşı görevlerini öğrenme ve yerine getirme, sürekli olumlu yönde davranışlarını geliştirme uygulamasıdır.

Öğretim ise; kişinin kendi ihtiyaçlarını çevre ve ülke ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için, yetenek ve ilgi alanına göre meslek edindirme süreç ve uygulamasıdır. Bunları sağlayacak olan eğitimin ve öğretmenin durumu ve fonksiyonlarını irdelemek gerekir.

Bir toplumun geleceğini inşa eden en güçlü mimarlar ne siyasetçiler ne askerler ne de zenginlerdir. Asıl mimarlar; sınıfın kapısını her sabah umutla açan, bir çocuğun gözlerine bakarak geleceği okumaya çalışan öğretmenlerdir. Çünkü öğretmenlik, maaş karşılığında yapılan bir meslek, sıradan bir iş değildir. **Öğretmenlik; bir milletin hafızasını geleceğe taşıyan kutlu bir emanettir.**

Bugün eğitim sistemimizi konuşurken derslikleri, müfredatı, sınavları, teknolojiyi ve birçok şeyi tartışırken, çoğu zaman asıl soruyu sormayı unutuyoruz. Eğitim sistemimiz gerçekten milli midir? Değerlerimiz ve kültürümüzle barışık mıdır? Çocuklarımızı hayata ne derece hazırlıyor?

Eğitimcinin davası geleceğe donanımlı nesil yetiştirmek, bir şahsiyet inşa etmektir.

İşte bizim medeniyetimiz öğretmeni, hiçbir zaman sadece bilgi aktaran biri olarak görmedi. Çünkü öğretmen yalnızca öğreten değil; terbiye eden, örnek olan, yol gösteren insandır.



Eğitimin Ana Gayesi Ne Olmalıdır?

Selçuklunun medreselerinde, Osmanlı'nın mekteplerinde, Anadolu'nun mütevazı köy okullarında da öğretmenin en büyük sermayesi diploması değil; ahlakı, merhameti, vakarı fedakarlığı ve topluma rehberliğidir...

Çocuklar öğretmenlerinin sadece anlattıklarını değil, yaşadıklarıyla öğrenirler. Çünkü eğitim kulaktan çok, gönülden gönüle köprü kurmadır. Tarihte en büyük maaşı alanlardan biri de öğretmenlerdir. Ancak bir öğretmeni büyük yapan maaşı değildir. Sınıfındaki en sessiz çocuğun kalbine dokunabilmek, gönlüne girebilmek, gönülleri fethetmek, hayatına anlam katmaktır. Sonuçta; insan, toplum, millet bilincini oluşturmaktır.

Medeniyetler, gönül insanları sayesinde ayakta kalır. Alpaslan'ı, Fatih Sultan Mehmet'i makamlara oturtan, Kanuniyi yetiştiren, Mimar Sinan'ın ufkunu açan, hocaların yetiştirme tarzlarıdır. İbni Sina'yı, İmam Gazali'yi, Osman Bey gibi nice önderleri, devlet adamlarını, bilginleri yetiştiren, ilim halkaları öğretmenler değil midir? **Tarihe yön veren ilim ehli öğretmenler, sadece ders anlatmadı. Geleceğe yön verecek bir insanı kâmil hazırladılar. Çağlara yön verdiler, bir medeniyet inşa ettiler.**

Bugün geleceğe yön verecek, ülkemizi kalkındıracak, barış ve adalet medeniyetini inşa edecek, kutlu nesil yetiştirecek bir eğitime ihtiyacımız var. Çünkü eğitim sistemi, yalnızca diploma veren kurum değildir. Geleceğe insan yetiştirmektir. İnsan yetiştirmek ise önce gönül yetiştirmeyi gerektirir. Gönü zengin, çocuk ve insan sevgisi olmayanın öğretmenliği ek-

sik kalır. Merhameti olmayanın bilgisi soğuk kalır. İdealini kaybeden öğretmen ise yalnızca müfredatı tamamlar; fakat hayatı tamamlayamaz.

Yerli ve millî eğitim anlayışını soyut bir söylem olmaktan çıkarıp somutlaştırmak adına, eğitimi; millî, yerli, kültür ve değerleriyle harmanlamış uygulanabilecek bir eğitim modelini oluşturmamız ki geleceğe umutla bakalım. Bu modelde yetişen bir genç; "Ben kimim?" sorusuna ve sorunlara kendi tarihinden ve kültüründen aldığı güçle cevap arayacaktır. Kim olduğunu, yaratılış gayesini, millî ve manevî hedefleri bilerek "Dünyaya ne sunabilirim?" sorusuna, geliştirdiği teknoloji ve ürettiği bilgiyle cevap verecektir

Okullarda Değerler Eğitimi Vermeliyiz!

İnsanın düşüncesini, inancını alçaltırsanız, insan alçalacaktır. İnsanın düşüncesini, inancını yüceltirsanız insan yücelecektir. Eğitim; bir kafayı bir nesli bozma değil araştıran, düşünen, inançla, geleceğe güvenle hazırlanma sanatı ve yarışıdır. İdealle, değerle donanıp, haz kabiliyetlerini geliştirme becerisidir. Millî kültürü, dini ve vatanseverliği çocuklarımıza öğretmeden öğretmen, doktor, mühendis, sanatkâr yapmakla iş bitmez. Yetiştirme, maddî ve manevî alanda bir bütünlük içinde olmalıdır. Bu anlayıştan uzak olan eğitim modelleri kör ve topaldır.

Kendine saygı, başkalarına saygı, ana-babaya saygı, ülkemizi sevmek, tarihimizi sevmek, çevre bilinci, tasarruf, adalet, temizlik, üretim, yardımlaşma, ahlaklı, dürüst olma gibi insani değerler okul öncesi, ilk ve ortaokul çocuklarımıza mutlaka kazandırması gereken alışkanlıklar olmalıdır.

Hayat boyunca, kişiler sadece diplomalarına göre değil, aynı zamanda toplumlarına, insanlığa, kendi mesleklerine yaptıkları katkı ve hizmete göre değerlendirilmelidir.

Bugün, ne yazık ki öğretmenlik, yalnızca bir istihdam alanı olarak gören anlayışın girdabına girmiştir. Öğretmenlik konusu çok seçicilik ister. İnsanı, yaratıcıyı, toplumu iyi tanımayı gerektirdiği gibi yaptığı işi sevecek şahsiyet olmalıdır. Öğretmen siyasi, ekonomik kaygı taşımaması gerekir.

Elbette bütün yükü öğretmenin omuzlarına bırakmak adil değildir. Öğretmeni yücelten de yalnız bırakmayan da devlet olmalıdır. **Öğretmenin itibarını koruyan, mesleki gelişimini destekleyen, ekonomik huzurunu sağlayan bir sistem kurulmadan büyük hedeflere ulaşmak kolay değildir.**

Bütün bunlarla birlikte öğretmen, her zaman şunu hatırlamalıdır; elindeki tebeşir sadece tahtaya yazı yazmaz. Bir milletin kaderini de yazar. Sınıfta söylenen bir güzel söz, yarın bir toplumun ve ülkenin vicdanı olabilir. Bir tebessüm, bir dokunuş, bir teşvik cümlesi; belki de bir çocuğun bütün hayatını değiştirebilir.

Bütün bunlarla birlikte öğretmen, her zaman şunu hatırlamalıdır; elindeki tebeşir sadece tahtaya yazı yazmaz. Bir milletin kaderini de yazar. Sınıfta söylenen bir güzel söz, yarın bir toplumun ve ülkenin vicdanı olabilir. Bir tebessüm, bir dokunuş, bir teşvik cümlesi; belki de bir çocuğun bütün hayatını değiştirebilir.

Öğretmenlik, yalnızca meslek değildir. O, insanla bir millet bir **medeniyet inşa etme davasıdır. Çünkü medeniyetler, binalarla, yıkılabilecek yapılarla değil; gönüllü insan sevgisiyle, millet sevgisiyle, kültürüyle dolu öğretmenlerle yeniden ayağa kalkabilir**

Türkiye'nin Geleceğini İnşa Etmek: Yerli ve Millî Bir Eğitim Politikasına bağlıdır!

Güçlü ve sürdürülebilir bir millî eğitim şu dört ana eksen üzerinde yükselmelidir;

Tarih, Kültür ve Değer Odaklılık: Eğitim müfredatı, gencin kendi tarihsel kimliğini tanımasını, Türk dilini tüm zenginliğiyle kullanmasını ve toplumsal etik değerleri benimsemesini sağlamalıdır.

Üretim ve Teknoloji Odaklılık (Teknolojik Bağımsızlık): Tüketen değil, üreten; yazılımı, mühendisliği ve sanayiye kendi zihinsel emeğiyle şekillendiren nesiller yetiştirilmelidir.

Sorgulayan ve Problem Çözen Zihinsel Yapı: Millî şuur, dogmatik yaklaşımlarla değil; eleştirel düşünce, bilimsel merak ve araştırma kültürüyle desteklenmelidir.

Fırsat Eşitliği ve Erişilebilirlik: Coğrafi ve sosyo-ekonomik farklılıklar gözetilmeksizin, ülkenin her köşesindeki evladına eşit standartta nitelikli eğitim sunulmalıdır.

Eğitimde yerlilik ve millîlik; küresel yarışta geride kalmak değil, o yarışa kendi kimliğin ve kendi ürettiğin güçle katılarak liderliğe oynamaktır.

Eğitim ve öğretimde 5+3+3 sitemine dönülmenin avantajları araştırılmalı, okulların kaç yıl olacağı en kısa zamanda netleştirilip, fazla yılların zaman kaybı önlenmelidir. Eğitim süresinin kısalmasıyla;

öğrenciler üniversiteye veya mesleki eğitime daha erken geçebilir. Özellikle meslek liseleri ve uygulamalı eğitim açısından öğrencilerin daha erken uzmanlaşmasına imkân sağlayabilir. Sınıf sürelerinin değiştirilmesiyle birlikte müfredatın, öğretmen- öğrenci yetiştirme sisteminin ve ölçme-değerlendirmenin de buna uygun düzenlenmesi gerekir. Ayrıca mesleki eğitime de önem verilmelidir. Mesleki eğitim, geleceğe atılan sağlam bir adımdır. Bilgiyle beceriyi buluşturur, insanı üretime ve hayata hazırlaması bakımından önem arz eder. Her öğrenilen meslek, güçlü bir gelecek ve umut dolu yarınlar demektir.

21.yüzyılda milletlerin bağımsızlığı, yalnızca sınırların korunması veya askerî güçle değil; bilgi üretme, teknolojiyi yönetme ve özgün değerler etrafında nitelikli insan kaynağı yetiştirme kapasitesiyle ölçülmektedir. **Geleceğin dünyasında söz sahibi olmanın yolu, kendi köklerinden güç alan, ancak evrensel gelişmelere de gözünü kapatmayan yerli ve millî bir eğitim politikası benimsemekten geçer.**

Yerli ve millî eğitim; geçmişî taklit eden muhafazakâr bir yaklaşım ya da dünyadan kopuk bir içe kapanma değildir. Aksine, kendi medeniyet değerlerini, kültürünü ve tarihsel tecrübesini merkeze alırken; bilim, teknoloji ve üretimde küresel rekabet gücüne ulaşmayı hedefleyen stratejik bir kalkınma hamlesidir

Sonuç olarak; yerli ve millî bir eğitim politikası, kökleri derinlerde olan bir çınar ağacı gibidir. Kökleri bu toprağın değerleriyle beslenirken, dalları ve yaprakları evrensel bilimin ve teknolojinin rüzgârına açık olmalıdır. Kendi diline hâkim, tarihsel mirasına sahip çıkan, toplumsal sorumluluk taşıyan ve aynı zamanda dünya standartlarında kodlama yapan, laboratuvarında buluş gerçekleştiren gençlik; tam bağımsız ‘Muhteşem Türkiye’nin’ en büyük garantisidir.

“

Yerli ve millî eğitim; geçmişî taklit eden muhafazakâr bir yaklaşım ya da dünyadan kopuk bir içe kapanma değildir. Aksine, kendi medeniyet değerlerini, kültürünü ve tarihsel tecrübesini merkeze alırken; bilim, teknoloji ve üretimde küresel rekabet gücüne ulaşmayı hedefleyen stratejik bir kalkınma hamlesidir

”



GİDİLECEK YOL GEREK

Fatih ARSLAN

Hakkı ve hakikati,
Haykıran bir dil gerek...
Yol et mübarek katı,
Gidecek menzil gerek...
Zalimlerin zulmünü,
Önleyecek el gerek...
Günahtan arıtacak,
Bir mübarek sel gerek...
Rahatça gidilecek,
Gezilecek il gerek...
Günah denizlerinden,
Kurtaracak sal gerek...
Hak kapısın açacak,
Çalınacak zil gerek...
Bütün renkler içinde,
Birazcık ta al gerek...
Zulmün saltanatını,
Devirecek kol gerek...
En umutsuz bir anda,
Tutunacak dal gerek...
Haram sınırlarına,
Bir dikenli tel gerek...
Güzel sözü tutacak,
Savunacak kul gerek...
Hakk'ın kutlu sözünü,
Tutacak akıl gerek...
Allah rızası için,
Bilmek gerek, bil(!) gerek...

Yeni Eğitim Yılı Açılırken: ÇOCUKLARIMIZ OKULDA GÜVENDE Mİ?

Dr. Kadir ÇETİN

Yeni eğitim-öğretim yılı başladı. Milyonlarca öğrenci ve yüz binlerce öğretmen yine okulla buluştu.

Veliler çocuklarını okula hazırladı. Okul yöneticileri makamlarında, eğitim bürokrasisi görev başında... Her şey normalmiş gibi... Ama gerçekten öyle mi? Çocuklarımızı okula gönderirken içimiz rahat mı?

Geçtiğimiz yıl Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'ta yaşanan okul baskınları ve kayıplar hâlâ hafızalarımızdayken, yeni eğitim-öğretim yılının daha ikinci haftasında, Manisa-Turgutlu, İnci ÜZMEZ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde, 11 öğrencinin yaralandığı silahlı saldırının yaşanması akla şu temel soruyu getiriyor.

Çocuklarımız okullarda gerçekten güvende mi?

Bu sorunun cevabını en başta Millî Eğitim Bakanlığı, il ve ilçe millî eğitim müdürlükleri ile okul yönetimleri vermek zorunda.

Okul Açıldı, Peki Sorunlar Kapandı mı?

Eğitim sisteminin sorunları saymakla bitmiyor: Müfredat, öğretmen açığı, fiziki yetersizlikler, hijyen, ders kitapları, sınav sistemi, eğitimde kalite yönetimi vb...

Bunların hepsi önemli, ama bütün bunlardan daha temel bir sorun var: Çocuklarımız okula girdiklerinde kendilerini güvende hissediyor mu?

Çünkü güvenli olmayan bir okulda ne iyi bir eğitimden ne de sağlıklı bir çocukluk döneminden söz edebiliriz.

“

Kamera fiziksel şiddeti görebilir; dışlanmayı, kor kuyu ve psikolojik baskıyı her zaman göremez. Gerçek okul güvenliği, çocuğun kendisini güvende hissetmesidir. Mesele tam da budur.

”

Okulun Kapısından Girince Korku Başlıyorsa!

Eğitim sistemini yıllardır sınav sonuçları, başarı sıralamaları, akademik performans ve test puanları üzerinden değerlendirmeye alıştık.

Çocuğun kaç soru çözdüğünü soruyoruz. Hangi sınavdan kaç puan aldığını soruyoruz. Hangi liseye, hangi üniversiteye gireceğini konuşuyoruz. Ama belki de sormamız gereken en basit soruyu unutuyoruz:

“Çocuğum okulda kendisini güvende hissediyor mu?”

Çünkü okulda korkan, tehdit edilen, aşağılanan veya dışlanan bir çocuğun aldığı yüksek puan, akademik başarı ne kadar önemli olabilir? Eğitim yalnızca başarı değildir. Önce güvenlidir, sonra eğitimidir.

Rakamlar MEB İçin Yeterince Açık Değil mi?

Bir araştırmaya (*) göre Türkiye’de öğrencilerin:

1- %18’i okullarını güvenli bulmuyor. (OECD ortalaması %8).

2- %13’ü sınıflarını güvenli bulmuyor. (OECD ortalaması %7).

3- Koridor, kantin ve lavabolar için güvensizlik oranı ise %20.

Bu rakamlar üzerinde ciddi biçimde düşünmek gerekmiyor mu?

Neden Türkiye’de öğrencilerin okullarını güvensiz bulma oranı OECD ortalamasının bu kadar üzerinde?

Hangi okullarda sorun daha büyük? Hangi yaş grupları daha fazla risk altında? Öğrenciler neden kendilerini güvende hissetmiyor?

Ve en önemlisi: **MEB bu tabloyu değiştirmek için ne yapıyor?**

“Akran Zorbalığı” Deyip Geçemeyiz

* Bir çocuk sürekli aşağılanıyorsa, “Çocuklar arasında olur.”

* Dışlanıyorsa, “Takılma, geçer.”

* Tehdit ediliyorsa, “Aralarında anlaşsınlar.”

* Şiddet görüyorsa, “Bir daha yapmayın.”

Sonra dosya kapanıyor. Oysa aslında kapanmıyor. Çünkü sürekli aşağılanmak, dışlanmak, tehdit edilmek veya şiddet görmek “çocukça davranış” değildir. Bu, ciddi bir eğitim ve güvenlik sorunudur.

MEB'e Birkaç Soru Daha

MEB'e soruyoruz:

* Her okulda akran zorbalığı düzenli olarak tespit ediliyor mu?

* Öğrenciler zorbalığa uğradığında nereye başvuracağını biliyor mu?

* Şikâyet eden öğrencinin kimliği korunuyor mu?

* Etkin bir soruşturma ve takip mekanizması var mı?

* Zorbalık yapan öğrenciye yalnızca ceza mı veriliyor, yoksa rehberlik desteği de sağlanıyor mu?

* Zorbalığa uğrayan çocuğun psikolojik ve sosyal desteğini kim takip ediyor?

Bunlar ertelenebilecek sorular değil.

Okul Yönetimleri de Kendine Sormalı

Sorumluluğu yalnızca Bakanlığa yüklemek kolaycılık olur. Okul yönetimleri de kendi okullarına bakmalı:

* Öğrenciler en çok nerede kendilerini güvensiz hissediyor?

* Koridorlar, kantinler ve lavabolar yeterince kontrol ediliyor mu?

* Öğretmenler zorbalık konusunda yeterince bilinçli mi?

* Rehberlik servisine öğrenciler gerçekten ulaşabiliyor mu?

* Ve en kritik soru: Okulunuzdaki zorbalık vakalarının sayısını ve niteliğini gerçekten biliyor musunuz?

Bilmiyorsanız, sorun olmadığı anlamına gelmez. Belki siz sorunu göremiyorsunuzdur.

“Bize Söylemedi” Sorumluluktan Kurtarmaz

Okul yönetimlerinin, “Öğrenci bize söylemedi.”

Bu cümle sorumluluğu ortadan kaldırmaz. Çocuk neden söylemedi? Korkmuş olabilir. Utanmış olabilir. Kendisine inanılmayacağını düşünmüş olabilir. Daha fazla zorbalığa uğramaktan çekinmiş olabilir. İspiyoncu olarak damgalanmaktan korkmuş olabilir...

Öyleyse mesele çocuğun şikâyet etmesini beklemek değildir. **Mesele, çocuğun konuşabileceği güvenli bir sistem/iklim kurmaktır.** Çocuk sustu diye sorun ortadan kalkmaz. Bazen en büyük sorun, çocuğun susmasıdır.

Güvenlik Kamerası Yetmez!

Kamera, güvenlik görevlisi, kontrollü giriş-çıkış elbette gereklidir. Ama okul güvenliği bundan ibaret değildir.

Kamera fiziksel şiddeti görebilir; dışlanmayı, korkuyu ve psikolojik baskıyı her zaman göremez. **Gerçek okul güvenliği, çocuğun kendisini güvende hissetmesidir.** Mesele tam da budur.

“

okulda çocuğun güvende olmasının iklimini oluşturmak bir eğitim yönetimi meselesidir. Bu bağlamda soruyoruz: MEB’de 1999-2018 yıl ları arasında uygulanan, eğitimin tüm paydaşlarının katılımını esas alan “Eğitimde Kalite Yönetimi” uygulamasının 2018 yılında kaldırılmasından bu gün pişman mısınız?

”



Rehberlik Servisleri Neden Var?

Okullarımızda rehberlik servisleri var.

* Peki, yeterli mi?

* Onlarca, hatta yüzlerce öğrenciyle ilgilenmek zorunda kalan rehber öğretmenler, çocuklara gerçekten zaman ayırabiliyor mu?

* Zorbalık vakalarını tespit etmek, öğrenciyi dinlemek ve takip etmek için yeterli insan kaynağı var mı?

* Rehberlik hizmetleri gerçekten işliyor mu, yoksa yalnızca kâğıt üzerinde mi var?

MEB'in bu sorulara da somut cevap vermesi gerekiyor.

Sonuç ve Değerlendirme

Yeni eğitim-öğretim yılı başlarken yine güzel sözler duyacağız:

“Çocuklarımız geleceğimizdir. Eğitim en önemli meselemizdir. Başarılı bir eğitim yılı diliyoruz vb.”

Bunları yıllardır duyuyoruz. Artık **söz değil, sonuç** istiyoruz. Okulların öğrenciler tarafından neden %18 oranında güvensiz bulunduğunu bilmek istiyoruz. Sınıflardaki %13'lük güvensizlik oranının nedenini bilmek istiyoruz. Koridor, kantin ve lavabolarındaki %20'lik güvensizlik algısının nedenlerini bilmek istiyoruz.

Akran zorbalığının boyutunu, alınan önlemleri ve bu önlemlerin sonuçlarını bilmek istiyoruz. Çünkü MEB'in görevi yalnızca müfredat hazırlamak, kitap dağıtmak ve takvim açıklamak değildir. Okul yönetimlerinin görevi de yalnızca ders ve nöbet çizelgesi hazırlamak değildir. Onların çok daha temel bir görevi vardır:

Çocuğu okulda her yönüyle korumak.

Bedenini... Ruhunu... Onurunu... Eğitim hakkını... Ve en önemlisi, kendini güvende hissetme hakkını korumak.

Artık “Çocuklar arasında olur böyle şeyler” diyerek geçiştiremeyiz. Çünkü çocuklar arasında olan her şey masum değildir. Bazı yaralar okul bitince de bitmez. O nedenle yeni eğitim yılındaki asıl sınav, öğrencilerin kaç puan aldığı değildir.

Asıl sınav, çocuklarımızı okula gönderdiğimizde onları ne kadar güvenli bir ortama teslim ettiğimizdir.

MEB'e ve okul yönetimlerine açıkça soruyorum: **Çocuklarımız okullarımızda gerçekten güvende mi?** “Evet” diyorsanız, bu rakamları açıklayın. “Hayır” diyorsanız, artık bahaneyi değil, çözümü açıklayın. Çünkü çocuklarımızın kaybedecek bir eğitim yılı daha yok. **Onların kaybedecek bir çocukluğu da yok.**

Ve son olarak, okulda çocuğun güvende olmasının iklimini oluşturmak bir eğitim yönetimi meselesidir. Bu bağlamda soruyoruz: MEB'de 1999-2018 yılları arasında uygulanan, eğitimin tüm paydaşlarının katılımını esas alan **“Eğitimde Kalite Yönetimi”** uygulamasının 2018 yılında kaldırılmasından bugün pişman mısınız?

Biz yazımızın sonunda yine geleneği bozmayalım. 2026-2027 eğitim-öğretim yılının öğrencilerimiz, öğretmenlerimiz, eğitim yöneticilerimiz ve velilerimiz için hayırlı, huzurlu, güvenli ve başarılı olmasını diliyoruz...

(*) Bianet, “İnsan hakları dostu okullar mümkün mü?”

<https://bianet.org/haber/insan-haklari-dostu-okullar-mumkun-mu-311897>

Preveze'de

TÜRK SANCAĞININ YÜKSELİŞİ

Hayrettin DURMUŞ

Eski Genelkurmay başkanlarımızdan Hilmi Özkök, Çanakkale'yi ziyaret ettiğinde “mezarların başına varınca şehit seslerini duyar gibi oldum” demişti.

Bu sesi ancak zaferlerini sadece geçmişte yaşanan bir hatıra olarak görmeyip, gönül ve zihin dünyasında kendisini Malazgirt'te, Mohaç'ta, Preveze'de, Sakarya ve Dumlupınar önlerinde bulan, yüreğinde o heyecanı yaşayanlar duyabilirler. Bu sesi duyanlar beri gelsin.

Rüzgârın uğultusuna kulak kabartan, denizin dalgalarına gönlünü kaptıran hisli yürekler Barbaros'un donanmasının Haçlı ateşini söndürmek için Preveze'de deryayı inleyen sesini de duyacaklardır elbette.

Dünya tarihinin akışını değiştiren iki büyük amiraldir Oruç Reis'le Hızır Reis. Nerde bir zulüm varsa Hızır gibi oraya yetişip mazlumları kurtardığı, kol kanat gerdiği, kimsenin ahını yerde koymadığı için Hızır Reis adıyla anılan kahraman, Barbaros Hayreddin Paşa'nın ta kendisidir. Fatih Sultan Mehmet Midilli adasını fethettiği zaman adaya yerleşen Türk sipahilerinden birisi Hızır'ın babasıdır. Yıllarca Hızır Reis olan Barbaros'a “Dinin hayırlı evladı” anlamına gelen Hayreddin adını cihan padişahı Kanuni Sultan Süleyman vermiştir. Cezayir ve Tunus'un fatihi Hayreddin paşa, Akdeniz'i bir “Türk Gölü” haline getiren Osmanlı'nın Kaptan-ı deryasıdır.

Barbaros Hayrettin Paşa'nın ömrü denizlerde geçmiştir. “Deniz üstünde yürürüz/ Düşmanı arar buluruz/ Öcümüz komaz alırız/ Bize Hayreddinli derler” marşının söylenmesi, yazılması sebepsiz değildir. Musa'ya denizde yol açan Allah, Barbaros Hayreddin Paşa'yı bırakır mı? Sırrına erebilersen su üstüne yazı yazar, denizde yürürsün...

Allah aşkıyla gaza yolunda olan Barbaros deniz seferlerinden dönüşte halkın duasını almak için aynı dikkatle çaba göstermiştir. Kazanlar kaynamış, fakirler doyurulmuş, çocuklar sünnet ettirilmiş, bekarlar evlendirilmiş, düğün dernek kurulmuş, gönüller alınmıştır. Yetimler, öksüzler, dullar,

ihtiyarlar, sakatlar, hastalar sevindirilmiş, herkesin yüzü gülmüştür. Uçsuz bucaksız deryada kâfirle cenk edilecektir. Denize duasız dalmak olur mu? Barbaros Hayrettin Paşa'nın yüreği kavi, bileği çelik gibidir. Ancak zaferden zafere koşmasının, Akdeniz'i düşmanlara dar etmesinin sırrı biraz da aldığı dualar hürmetinedir.¹

Yavuz Sultan Selim'in Cezayir beylerbeyi olarak tayin ettiği Barbaros'u Kanuni Sultan Süleyman Kaptan-ı Derya yapar. Barbaros artık dünyanın en büyük donanmasının başındadır. Andrea Doria komutasındaki Birleşik Avrupa Haçlı donanmasını 28 Eylül 1538'de Preveze'de sulara gömer ve ağır bir yenilgi alır Doria. Bu tarih Akdeniz'in Türk Gölü haline geldiği tarihtir. Preveze; “İslam ordusunun” muzaffer olduğu ve Türk sancağı'nın yükseldiği yerdir...

Beş gün süren ancak beş asra bedel olan, Preveze Deniz Savaşında birbirinden ilginç olaylar yaşanmıştır. Andrea Dorya'nın sadece gemileri değil, böbürlendiği gururu, gücü, kuvveti, her şeyi denizin kat kat karanlık dalgaları arasında boğulurken, Türk'ün bahtı ağarmıştır denizde. Dalgalar selam durmuş, rüzgâr yol vermiştir Osmanlı'larına. Yüceler Yücesi, Barbaros'un içten yakarışını duymuş, rüzgâr Barbaros'a uymuştur o gün. Preveze'de yaşanan en ilginç olay belki de şudur:

Güneyden esen sert rüzgâr düşman gemilerinin işine geliyor ve leventlerimizin maneviyatını etkiliyordu. Bu durumu gören Barbaros Hayreddin Kur'an'dan (Fetih Sûresinden) iki ayet yazdırarak geminin iki yanına astırmış ve rüzgâr dinmişti. Rüzgâr kesilince Dorya'nın gemileri hareketsiz kaldı ve denizde adeta olduğu yere çakıldı. Toplarının menzili kısa olduğundan Türk gemilerine isabet ettiremiyorlardı. Allah'ın yardımı ve leventlerin gayretiyle Barbaros'un donanması Andrea Doria'nın donanmasını perişan etti.

Göklerin ve yerin ordularının sahibi olan Yüce Allah, Barbaros'un askerlerine katından şerefli bir zafer vermiş, onları muzaffer kılmıştı Preveze'de...

Unutmayalım ki zaferlerimiz kuru kuruya övünmek, hatıralarla avunmak için değildir... Muhteşem Türkiye'nin güçlü donanmasına, deryaların kaptanlarına selam olsun...

¹ Barbaros Hayreddin Paşa'nın zaferlerle dolu hayatını merak edenler için Yılmaz ÖZTUNA'nın Boğaziçi yayınlarıncı basılan 150 sayfalık “Barbaros Hayrettin Paşa'nın Hatıraları” kitabını okumalarını da meraklısı için hatırlatmış olalım.



“

Millet yeni gelişmeler beklerken bir de bakıyorsunuz; sanki PKK silah bırakmış, teröristler devletin merhametli kollarına teslim olmuş gibi Güneydoğu bölgemizde adeta ayrı bir devlet varmışçasına Türkçe tabelalar sökülüp Kürtçe olanlar asılıyor. Eğer bunlar devlet eliyle yapılıyorsa büyük bir yanlış var. Yok eğer PKK ve yandaşları yapıyorsa, devlet nerededir?

”

PKK VE ÖCALAN AFFI

Mustafa GÖKTEKİN

Değişen Tabelalar...

Şartlar oluşmadan, ağaç toprakla buluşmadan meyve vermeye başlandı. PKK ve DEM Partililer, Doğu ve Güneydoğu bölgesindeki tabelaları değiştirmeye; Türkçe tabelalar yerine Kürtçe tabelalar asmaya başladı. Belediyelerdeki tabelalara da Kürtçe yazılar eklendi. Yakında cezaevlerinden ve sair yerlerden salınanlara ilave olarak kalanların da ortalığa salınacağını görürsek şaşmamak gerekir.

Anlaşılan o ki, bölgede Türk ve Türkçe ile ilgili hiçbir eser bırakmayacaklar ve bir gün aniden "vakit tamam!" deyiverecekler. O zaman devleti bu noktaya getirenlerin ne diyeceğini gerçekten merak ediyorum. Herhalde "Aldatıldık, milletimiz bizi affetsin, hakkını helal etsin" deyip kalan vatandaşlarla yollarına devam edecekler(!).

Sahada Tavizler ve Güvenlik Zafiyeti

Hani Türkiye büyüyecekti? Derken, Türkiye'yi büyütmek yerine küçültmenin başlangıç emri verilmiş gibi görünüyor. Henüz kamuoyunda "çerçeve yasa" olarak bilinen 7595 sayılı kanun çıkmadan, bölgedeki 2.763 askeri ve polis kontrol noktası kaldırıldı. Böylece PKK ve terör örgütlerine geniş bir hareket alanı sağlandı; terör unsurları ve yandaşları istedikleri gibi hareket etme kabiliyetine kavuştu.

İş o kadar ileri gitti ki, Anadolu'nun fethinin başlangıcı olan 26 Ağustos tarihi; PKK ve Abdullah Öcalan katilleriyle yürütülen sözde barışın kararlılık simgesi olarak sunulmak istendi. Bu kararlılık(!) o kadar net ki, DEM Parti Eş Başkanı Gülten Kışanak açıkça, "İki dilli, iki toplumlu yeni bir anayasa yapacağız" diyebiliyor.

Özerklik Söylemleri ve Bölgesel Dayatmalar

Birileri çıkıp ademi merkezietten, özerk bölgelerden ve bölgenin sözüm ona kendi zenginliklerini kendisinin kullanmak istediğinden bahsediyor. Yine birileri bölgenin Türkler tarafından sömürüldüğünü, yüz yıldır esaret altında olduklarını lakin bağımsızlık zamanının geldiğini savunuyor.

Hatta Güneydoğu'da görev yapan memurların, sanki ayrı bir ülkenin memuruydu gibi Kürtçe öğrenmesi gerektiğini söyleyenler var. Diyarbakır'ı "Kürdistan'ın başkenti" ilan edenler, Diyarbakırspor'a farklı anlamlar yükleyip stadyumlarda ülkeyi ve ülke insanını tehdit eden sloganlar attırıyor.

Mille ve Mehmetçik'e kurşun sıkanlar, ilk saldırı gününü bayram olarak kutluyor; şehirleri havai fişeklerle donatıyor. Bursa'nın göbeğinde, Şehitler Parkı'nda eylem ve kutlama yaparak şehitlerimizin aziz hatırasına hakaret edebiliyorlar.

Mehmetçik Cephede Yenilmedi!

Bu dayatılanlar karşısında sormak gerekiyor: Biz Allah aşkına hangi savaşı kaybettik? Bu savaşı kim kaybetti? Mehmetçik cephelerden geri mi çekildi? Mehmetçik "Ben artık PKK'dan korkuyorum, savaşamayacağım" mı dedi?

Hani sadece yüzlerle ifade edilen terörist kalmıştı ve hepsinin ayakkabı numaralarını dahi biliyorduk? Bu birkaç yüz kişi mi Türkiye Cumhuriyeti'ni yendi? Terör odakları bile "Biz yenilmedik; yenilen taraf anlaşma ister. Silah bırakmadık, af istemiyoruz" derken, peki silahı bırakan Mehmetçik mi oldu? Bütün bu olanlara rağmen bu inat niye? 2.763 kontrol noktasını niye kaldırdınız? Şehirlerdeki Türkçe isimleri kim değiştirdi? Kara yolları yani Türkiye Cumhuriyeti devleti mi, yoksa PKK ve DEM mi? Bu kadar büyük bir yanlış bu millete, üniter yapımızın teminatı olan Türk milletine ve Türkiye Cumhuriyeti devletine neden yapıyorsunuz?

Gaflet mi, Bildiğiniz Başka Bir Şey mi Var?

Allah aşkına, üç günlük makamlar ve geçici ikballer için bu kadar yanlış ve gaflet yetmez mi? Yahut Türk milletinin bilmediği neyi biliyorsunuz? Milletten saklanan ne varsa çıkıp açıkça anlatın ki bu millet dağlar gibi arkanızda dursun. Eğer gerçekten samimiyse ve bu milleti seviyorsanız bunu yapın.

Abdullah Öcalan'ın elinde ne iyi bir niyet ne de millet lehine bir imkân vardır. Bunun böyle olduğunu devleti yönetenlerin bilmemesi mümkün müdür? Eli kanlı Apo'nun, kendi kitaplarında (Ermeni kökenli olduğu herkesçe malumdur) kendi kadınlarını dahi aşağılayan beyanları dururken, Türk milleti hakkın-da hayırhah düşüneceğini nasıl sanabilirsiniz?

Dış Politika ve Suriye Gerçeği

KCK'nın Suriye kolu olan SDG ve YPG, Suriye yönetimine entegre oldu. Mazlum Abdi; Ahmet El Şara'ya danışman olurken, silahlı terör kadroları da ordunun içine dâhil edildi. Şu an Suriye'nin yönetiminde ABD ve İsrail'in hizmetindeki iki terörist, aklanıp paklanmış olarak efendilerinin emirlerini yerine getiriyor.

Suriye'de büyük hizmetler ve işler başaran Türkiye'ye rağmen, bölgede Türkçe seçmeli ders olmaktan çıkarılıp yerine Fransızca koyuldu. Yani Suriye'de Türkiye'nin değil, ABD ve İsrail'in dediği oluyor. Suriye yönetimi Süveydâdaki Dürzilere bile hâkim olamıyor; İsrail ve ABD'ye yalvarıyor.

İmralı İmtiyazları ve Hazırlanan Zemin

Bütün bunlara ve bilinen tüm gerçeklere rağmen Türkiye inatla "barış" yapmaktan bahsediyor. Millettin birliğine, ülkenin bütünlüğüne zarar verecek ve sonrasında gelebilecek çok daha tehlikeli yasaların yolunu açacak olan —iktidara göre "çerçeve", gerçekte ise kanserli bir yasa niteliğindeki— 7595 sayılı yasa için komisyonlar kuruluyor.

Millet yeni gelişmeler beklerken bir de bakıyorsunuz; sanki PKK silah bırakmış, teröristler devletin merhametli kollarına teslim olmuş gibi Güneydoğu bölgemizde adeta ayrı bir devlet varmışçasına Türkçe tabelalar sökülüp Kürtçe olanlar asılıyor. Eğer bunlar devlet eliyle yapılıyorsa büyük bir yanlış vardır. Yok eğer PKK ve yandaşları yapıyorsa, devlet nerededir?

Gazetelerde; terörist başı Apo'ya İmralı'da 250 m² genişliğinde, iki katı büyüklüğünde sosyal alanı ve her türlü aktivite imkânı bulunan bir villa yapıldığı yazılıyor. Üstelik Apo'nun statüsü netleşmeden bu villaya geçmeyi kabul etmediği aktarılıyor. Saldırılar görmezden gelmenin, tabelaları değiştirmenin ve terörist başına villa yapmanın devlet anlayışında bir "zımnî kabul" sayılacağını devlet adamları bilmez mi? Bilinmiyorsa büyük bir eksiklik; biliniyorsa bundan ne anlamamız gerekir?

Daha da vahimi, gazeteci ve siyasetçilerin ifadelerine göre bu çocuk katili sadece DEM ile değil, uzun zamandır Kandil ile de görüşüyor. Hadise son derece vahimdir. Nitekim AK Parti'nin kıdemli isimlerinden Şamil Tayyar gibi figürler de bu durumu açıkça dile getirmektedir.

Tehlikeli Gidişat ve Tarihi Vebal

Sözde "Çerçeve Yasa" çıktığında ve istenen maddeler hayata geçirildiğinde; meclisteki sayısal çoğunluğa dayanarak "Anayasayı değiştirelim" denilirse ne olacak? Millettin vermediği bir yetki kullanılarak; iki dilli, iki toplumlu ve Lozan'ı yok sayan bir anayasa yapılırsa bu süreçten nasıl dönülecektir?

Yol henüz bitmiş değil. Devlet adamlarımıza tavsiyemiz, vakit varken bu yanıştan dönülmesidir. Zararın neresinden dönülürse milletimizin lehinedir. 630 yıllık Osmanlı Devleti'nin parçalanmasıyla 782 bin kilometrekareye düşürdüğümüz vatanımızı, aynı hataları tekrarlayarak yeniden parçalamanın vebalini üstlenmeyin. Bu vebalin yükü çok ağırdır.

KÜRTÇÜLÜĞÜN ORTAYA ÇIKIŞI VE YABANCI MÜDAHALELER

Talat TÜRKMEN

“

Bölücülük anlamındaki Kürtçülüğün öncülerinin Kürtlerin kendileri değil, emperyalist devletlerin hizmetindeki yabancı misyonerler, gezginler ve konsololar olduğu ileri sürülmektedir. “Kürtçülüğün babası” olarak bilinen kişi de bir Katolik misyoneridir.

”

Türkler ve Kürtler bin yılı aşkın bir süredir birlikte yaşamaktadır. Bu birliktelik yalnızca coğrafi bir beraberlikten ibaret değildir. Aile, akrabalık, komşuluk, arkadaşlık ve iş ortaklıkları gibi toplumsal ilişkilerle şekillenen köklü bir birliktelik söz konusudur. Tarih, din ve sosyoloji bakımından oluşan bu birlik, Türkleri ve Kürtleri birbirine bağlamış ve aralarında güçlü bir kardeşlik ilişkisi meydana getirmiştir.

Kürtler, topyekûn bir toplum olarak Türklerden ayrılıp bağımsız bir devlet kurma amacıyla tarih boyunca sürekli ve topyekûn bir mücadele içerisinde bulunmamışlardır. Kürtlerin oluşturduğu hareketlerin tamamını “ayrılıkçı” olarak nitelemek doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Ayrılıkçı hareketler ise uzun dönemler boyunca sınırlı kalmıştır. Kürtçülük hareketlerinin ortaya çıkış sebeplerini Cumhuriyet dönemine ve Atatürk inkılaplarına bağlayanlar olduğu gibi, bu hareketlerin daha çok din merkezli hassasiyetlerden veya Kürtlerin asimilasyon sürecinden kaynaklandığını ileri sürenler de bulunmaktadır. Ancak Kürtçülük hareketlerinin tarihinin Cumhuriyet'ten çok daha önceye, Osmanlı dönemine uzandığı görülmektedir. Bu isyanların nedeni asimilasyon değildir. Bu dönemdeki isyanların temel nedenleri arasında asimilasyondan ziyade merkezi otoriteyi reddetme ve aşiret düzenini sürdürme isteği, ekonomik sorunlar,

bazı azınlıklarla yaşanan otorite ve ekonomik gerilimler, milliyetçi ve ayrılıkçı düşünceler ile aşiretler arasındaki çekişmeler sayılabilir.

Kürtçülüğün İlk Dönemleri ve Katolik Misyoner Garzoni

Bölücülük anlamındaki Kürtçülüğün öncülerinin Kürtlerin kendileri değil, emperyalist devletlerin hizmetindeki yabancı misyonerler, gezginler ve konsololar olduğu ileri sürülmektedir. “Kürtçülüğün babası” olarak bilinen kişi de bir Katolik misyoneridir. Bu kişi P. Maurizio Garzoni'dir.

(Bilal N. Şimşir, Kürtçülük 1, s. 46)

1787 yılı, Kürtçülüğün başlangıç tarihi olarak kabul edilebilir. Katolik misyoner Garzoni, bu alanda bir bakıma çığır açmıştır. Onun ardından Avrupalıların dikkatleri Kürtlere çevrilmiş; Anadolu'nun çeşitli bölgeleri siyasi amaçlarla araştırılmaya, incelenmeye ve bölge hakkında bilgi toplanmaya başlanmıştır. (Şimşir, s. 49) Garzoni'nin ardından Avrupalı devletlerin ve araştırmacıların Kürtler, Anadolu ve bölgedeki topluluklar hakkındaki ilgileri giderek artmıştır. Bu nedenle Anadolu'ya gelen misyonerlerin çalışmaları yalnızca dinî faaliyetler kapsamında değil; bölgenin sosyal, etnik, dinî ve siyasî yapısının incelenmesi ve dışarıdan müdahaleye elverişli hâle getirilmesi bağlamında da ele alınmalıdır.

İlk Kürtçülük İsyanları

Osmanlı Devletine karşı ilk Kürtçülük isyanı, Abdurrahman Paşa tarafından 1806'da Süleymaniye'de gerçekleşmiştir. Kürt feodal monarşisi kurmak için Osmanlı-Rus savaşını fırsat bilerek yararlanmayı amaçladı. İsyan sadece iki yıl sürdü ve isyanlar bastırıldı. Abdurrahman Paşa'nın başaramadığı eylemi Babanzade Ahmet Paşa isyanı, aşiretlerle gizlice anlaşarak, gayrinizami harp tekniklerine göre sürdürmek istemişse de 1812'de sona erdi.

Önemli isyanlardan birisi de 2. Mahmut döneminde, Mir Muhammed önderliğinde çıkan isyan, Osmanlı tarihinde Doğu Anadolu'da kayıtlara geçmiş ilk ciddi isyandır. Diyarbakır ve Mardin'de başlayan isyana; Soran, Baban, Yezidi aşiretleri topluca katılışlardır. 1830 senesinde başlayan isyanlar ilk başta amacına ulaşmamıştır. 1831 tarihinde Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali ve oğlu Kavalalı İbrahim paşanın Osmanlı'ya karşı ayaklanmasıyla Kürt isyancılar başarıya ulaşmaya başlamıştır. Kavalalı'nın yakalanması üzerine bu harekette son ermiştir. İsyanın sona erdirilmesinde Kürt din adamlarının da rolü olmuştur. (Bkz. Melik, Alp Ateş, 1806-1978 Kürt İsyân ve hareketleri)

Osmanlı'da "Kürdistan Eyaleti"

Osmanlı idarî yapılanmasında "Kürdistan Eyaleti" adının 1847-1867 yılları arasında kullanıldığı, bundan önce böyle bir idarî birimin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Söz konusu idarî birim Mardin, Siirt ve Diyarbakır sancaklarını kapsamaktaydı.

Dolayısıyla "Kürdistan Eyaleti"nin Osmanlı İmparatorluğu'nun bütün tarihi boyunca mevcut olan sürekli bir idarî yapı olmadığı; Tanzimat döneminde ortaya çıkan ve yaklaşık yirmi yıl devam eden sınırlı bir idarî düzenleme olduğu görülmektedir. (Şimşir, s. 50)

19. Yüzyılda Yabancı Misyonerlerin Faaliyetleri ve Kürtçülük

Kürtçülük, yalnızca etnik veya kültürel bir hareket olarak değil, Osmanlı Devleti'nin zayıfladığı ve büyük devletlerin bölge üzerindeki rekabetlerinin yoğunlaştığı bir dönemde şekillenen uluslararası siyasî süreçlerin bir unsuru olarak değerlendirilmektedir.

19. yüzyıla gelindiğinde yabancı misyonerlerin ve gezginlerin Anadolu'daki faaliyetleri daha geniş bir coğrafyaya yayılmıştır. 1841 yılında İtalyan Dominiken misyonerlerinin Musul'da bir misyon kurduğu; aynı dönemde İtalyan ve İspanyol Kapusen misyonerlerinin Urfa ve Mardin'de faaliyet göstermeye başladıkları ve bu merkezlerden Malatya, Harput ve Van gibi bölgelere uzandıkları kaynaklarda aktarılmaktadır. İngiliz ve Amerikan misyonerleri ile gezginlerinin ise özellikle Hakkâri ve Şemdinli çevresindeki Nesturi topluluklarına yoğunlaştıkları belirtilmektedir.

Fransa, Rusya, Almanya, İngiltere, Avusturya ve İtalya; Kürtçülüğün ve Kürdolojinin gelişiminde etkili olan Avrupa ülkeleri arasında sıralanmaktadır.

Kürtçülüğün fikrî ve araştırma temellerinin öncelikle Avrupa'da ortaya çıktığı, daha sonra bölgeye yönelik siyasî faaliyetlerle birleştiği görülmektedir.

Bu faaliyetlerin önemli unsurlarından biri, bölgede yaşayan eski Hıristiyan topluluklarla ilişkilerin geliştirilmesidir. Nesturi, Keldani ve Ermeni topluluklarına yönelik faaliyetlerin yanı sıra yerel beylerle de ilişkiler kurulmuştur. Böylece misyonerler, bölgenin sosyal ve siyasî yapısı içerisinde çeşitli bağlantılar

Amerikan Misyonerlerinin Bölge Çalışmaları

Amerikan misyonerlik faaliyetleri de bu çerçevede değerlendirilmelidir. Merkezi Boston'da bulunan American Board of Commissioners for Foreign Missions, 1830 yılında H. G. O. Dwight ve Eli Smith'i "Ermenistan" ve "Kürdistan" olarak adlandırılan bölgelerde incelemeler yapmak üzere Güneydoğu Anadolu'ya göndermiştir. Bu araştırmacıların yaklaşık iki yıl boyunca bölgede incelemelerde bulunarak hazırladıkları raporları Boston'a sundukları anlaşılmaktadır. Böylece Anadolu ve çevresindeki bölge hakkında dışarıda sistematik bir bilgi birikimi oluşturulmuştur. Bu çalışmalar, bölgenin yalnızca dinî açıdan değil; sosyal, etnik, coğrafi ve siyasî özellikleri bakımından da Batılı çevreler tarafından daha yakından tanınmasına imkân sağlamıştır.

Misyonerler, Yerel Beyler ve Bedirhan Bey

Yabancı misyonerlerin yerel aktörlerle ilişkileri de bu sürecin önemli bir parçası olarak ortaya çıkmaktadır. Cizreli Bedirhan Bey, bu ilişkilerin kurulduğu Kürt beylerinden biri olarak görülmektedir.

Bedirhan Bey başlangıçta Osmanlı Devleti'ne bağlı bir bey olarak hareket etmiş ve 1838 yılında Sait Bey'e karşı gerçekleştirilen askerî harekâta katılmıştır. Sait Bey, 1838'de Osmanlı merkezileşme harekâtı sırasında Osmanlı kuvvetlerine karşı direnen güçlü yerel Kürt beylerinden biriydi. Bedirhan Bey ise o sırada Osmanlı tarafında yer aldı ve Sait Bey'in bertaraf edilmesine yardım etti.

Bedirhan Bey Osmanlı sisteminin içinde güçlü ve yarı özerk bir yerel beydi. 1838-39 döneminde Osmanlı ile işbirliği yapması, kendi bölgesel iktidarını koruma siyasetiyle uyumluydu. Fakat Tanzimat'la birlikte İstanbul aynı yerel iktidar yapısını ortadan kaldırmaya başlayınca çıkarları çatıştı. Cizre'nin idarî statüsü, vergi ve askerlik düzenlemeleri, Osmanlı memurlarının bölgeye girmesi, Bedirhan'ın artan gücü ve Nesturi meselesi çatışmayı büyüttü. Sonunda Osmanlı Devleti, Bedirhan'ın özerk gücünü ortadan kaldırmak için askerî müdahaleye başvurdu. Yakalanarak Girit'e sürüldü.



Bununla birlikte Tanzimat sürecinde Osmanlı merkezî otoritesinin güçlendirilmesi amacıyla Anadolu'daki yerel beylerin ve derebeylerinin siyasî gücünün sınırlandırıldığı belirtilmektedir. Çapanoğulları ve Karaosmanoğulları gibi Rumeli ve Anadolu'daki yerel güçlerin yanı sıra Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki çeşitli Kürt beylerinin de bu merkezileşme sürecinin hedefleri arasında yer aldığı aktarılmaktadır. Bu gelişme, bir taraftan merkezî Osmanlı yönetimi ile yerel güçler arasındaki ilişkileri değiştirirken, diğer taraftan yabancı unsurların bölgedeki yerel aktörlerle ilişki kurabilecekleri yeni bir siyasî ortam meydana getirmiştir.

1839 Tanzimat Fermanı'nın Türk Toplumuna Etkileri

Tanzimat Fermanı, 3 Kasım 1839 Pazar günü, Pağışah'ın katılımıyla; devlet adamları, yabancı ülkelerin temsilcileri, ulema, gayrimüslim cemaatlerin temsilci heyetleri ve halkın huzurunda, İstanbul'daki Gülhane Parkı'nda büyük ve özel bir merasimle, sürecin mimarı Mustafa Reşit Paşa tarafından okunarak ilan edilmiştir.

Ferman; eşitlik, adalet, güvenlik, vergiler, askerlik ve savunma gibi konuları ele almıştır. Bu düzenleme yalnızca reayanın haklarıyla ilgili olmayıp, Avrupa ülkeleriyle daha sıcak ilişkiler kurulması amacını da taşımaktaydı. Fermanın özellikle gayrimüslimlerle ilgili düzenlemeleri Avrupa ülkeleri arasında memnuniyet oluşturmuştur.

Fermanın eşitlik anlayışının, gayrimüslim topluluklar içerisindeki milliyetçilik akımlarını güçlendirdiği görülmektedir. Bu gelişmeden özellikle Rumlar ve Ermenilerin etkilenmiştir.

Tanzimat ve Misyonerlerin Bölgedeki Faaliyetleri

Misyonerlerin bölgedeki faaliyetlerinin toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisi, özellikle Tanzimat'ın uygulanması üzerinden açıklanabilir.

Misyonerler tarafından Nesturilere, Tanzimat sonrasında sahip oldukları haklardan söz edilmesi ve Kürt beylerinin artık üzerlerinde hâkimiyet kuramayacaklarının ifade edilmesi, Nesturileri yerel Kürt beylerine karşı cesaretlendirmiştir.

Diğer taraftan bu gelişmeler, Kürt beyleri ile merkezî Osmanlı yönetimi arasındaki ilişkilerin de gerilmesine neden olmuştur.

Böylece aynı dış müdahalenin, farklı toplumsal grupları hem birbirleriyle hem de merkezî Osmanlı yönetimiyle karşı karşıya getiren sonuçlar doğurduğu görülmektedir.

Kürt Teali Cemiyeti ne zaman ve niçin kuruldu?

Kürt Teali Cemiyeti, 17 Aralık 1918'de İstanbul'da kuruldu. Kuruluşu Mondros mütarekesinin hemen ardından gerçekleşmiştir. Amacı, Kürtlerin siyasî ve kültürel haklarını savunmak, Kürtlerin yoğun yaşadığı bölgelerde özerklik elde etmek, başlangıçta Osmanlı Devleti'nden tamamen kopmadan, hilafet ve saltanata bağlı özerk bir Kürt yönetimi oluşturmak. Seyyit Abdülkadir ve cemiyet üyeleri, İngiliz diplomat ve istihbarat görevlileriyle görüşmeler yaparak İngiliz himayesini talep etmiştir. İngiltere, Anadolu'daki Türk Milli Mücadelesi'ni zayıflatmak ve bölge aşiretlerini kışkırtmak amacıyla cemiyetin bazı üyeleriyle iş birliği yapmıştır. Ancak cemiyet içinde zamanla görüş ayrılıkları ortaya çıkmıştır. Seyyid Abdülkadir özerklik fikrini savunurken, bazı Bedirhan ailesi mensupları daha ileri giderek bağımsız bir Kürt devleti fikrini desteklemişlerdir.

Sonuç

Kürtçülük, bu bakış açısına göre yalnızca etnik veya kültürel bir hareket olarak değil; Osmanlı Devleti'nin zayıfladığı, merkezî otoritenin güçlendirilmek istendiği ve büyük devletlerin bölge üzerindeki etkilerinin yoğunlaştığı bir dönemde şekillenen uluslararası siyasî süreçlerin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Dolayısıyla, Kürtçülüğün ortaya çıkışı ve gelişimi; yalnızca Cumhuriyet dönemi politikalarıyla açıklanabilecek bir olgu olarak değil, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde meydana gelen siyasî, sosyal, dinî, ekonomik ve uluslararası gelişmelerin birlikte değerlendirilmesi gereken çok boyutlu bir tarihi süreç olarak görülmektedir.

SİYASET BİZE NE YAPTI

Buğra ÖZTÜRK

Bugün bizi bu soruyu sormaya iten nedir? Neden milyonlarca insan siyaset ve siyasetçiler hakkında endişe duyuyor? Milletimizin geleceğine ilişkin kaygılar neden her geçen gün artıyor?

Bu soruların cevabını yalnızca siyasette aramak doğru olmaz. Siyaseti oluşturan millete, milleti oluşturan bireye kadar inmek gerekir.

Siyasetten Uzaklaşan Millet

Siyaset, Türk milletinin önemli bir kesiminin sevmeyişi, hatta çekindiği bir alan hâline geldi. Siyasetçilere duyulan güven azaldı. Birçok kişi ülkemizde olup bitenden habersiz; kimileri ise bunlardan haberdar olmak dahi istemiyor.

Milleti oluşturan birey siyaseti takip etmeyince millet siyasetten uzaklaşıyor. Bunun sonucunda siyaset de millî iradedden koparak milletin beklentileriyle bağdaşmayan bir hâl alıyor.

Böyle olunca, tabiri caizse, meydan ya vatan düşmanlarına ya da iş bilmez kimselere kalıyor.

Ayrıca her geçen gün daha çok tüketen, bencilleşen ve çevresine karşı duyarsızlaşan bir topluma dönüşüyoruz. Önceden “Komşum açken tok yatamam.” denilirken şimdi “Komşumdan bana ne?” diyen insanların sayısı artıyor.

Herkes daha çok kazanma, daha fazla yükselme ve daha çok mal biriktirme derdine düşmüş görünüyor. Fakat pek az kişi kendisine şu soruyu soruyor: Kazandığım para, eriştiğim makam veya sahip olduğum mülkler gerçekten benim mi?

Adaletin ve liyakatin olmadığı bir düzende, senin gibi görünen şey gerçekten senin midir?

Adalet ve Liyakat

Ülkemizde adalet duygusu zayıfladıkça bu zayıflık zamanla devletin kurumlarına da yansdı. İnsanlar hak ederek değil tanıdık aracılığıyla yükselmeye başladığın-

da, emek değil yakınlık değer gördüğünde, haklı olan değil güçlü olan kazandığında yalnızca kişiler değil, devletin temelleri de zarar görür.

Sormak istiyorum: Suçluların serbest bırakıldığı, hatta terör suçlularının affedildiği bir düzende ne kadar güvende olabilirsiniz? “Ben etliye sütlüye karışmam.” dersin, “Bana dokunmayan yılan bin yaşasın.” anlayışıyla hareket edersen güvende kalacağını sanabilirsin. Fakat güvende olmadığını sen de biliyorsun. Çünkü adalet mülkün temelidir. Temel zarar görürse yıkım kaçınılmaz olur.

Bu söz, çocukken öğrendiğimiz en önemli ilkelerden biriydi. Peki, biz bu ilkeye böylesine değer verirken birileri onu bize nasıl unutturdu?

Bu sözü unutmaları ve bize de unutturmaları için mi zorlandılar; yoksa o makamlara bunun için mi getirildiler?

Bu soruların cevabını herkes kendi vicdanında aramalıdır. Ancak bir gerçek vardır: Adaletin ve liyakatin zayıfladığı bir ülkede devletin itibarı sarsılır; milletin devlete duyduğu güven ve geleceğe olan inancı azalır.

Siyasetten Uzak Durmak Çözüm mü

Siyaset; milletin sorunlarını çözmek, devlet düzenini korumak ve gelecek nesillere daha güçlü bir ülke bırakmak için vardır. Kişisel çıkarların, makam hırsının veya dar parti hesaplarının aracı hâline geldiğinde ise milletin güvenini kaybeder.

Bugün insanların siyasetten uzak durmasının, siyaseti kirli ve tehlikeli bir alan olarak görmesinin sebeplerinden biri de budur.

Fakat burada şu soruyu sormamız gerekir: Siyasetten uzak durarak Türkiye Cumhuriyeti’nin geleceğini koruyabilir miyiz?

Ülkemizde olup bitenleri görmezden gelerek, haksızlıklar karşısında sessiz kalarak ve yalnızca kendi hayatımızı kurtarmaya çalışarak huzurlu bir gelecek kurabilir miyiz?

Hayır.

Eleştiriden Mücadeleye

Ancak yalnızca eleştirmek de yetmez. Yanlışların karşısına doğruları, adaletsizliğin karşısına adaleti, liyakatsizliğin karşısına ehliyeti, umutsuzluğun karşısına mücadeleyi koymalıyız.

Her alanda haklı bir mücadele vermeliyiz. Mücadeleyi, aynı ülkü uğrunda yürüdüklerimize karşı değil, memleketi bataklığa sürükleyenlere karşı yürütmeliyiz. Birlik olmalı; şahsi çıkarı için siyaset yapanlardan olmamalıyız. Tek gayemiz vatanın bütünlüğü, Türk milletinin istiklali ve geleceği olmalıdır.

BİR KAMP BİTTİ, HATIRASI KALDI

Ali RIZA

Gençliğin, dostluğun ve güzel hatıraların izinde birkaç gün...

Bazı yolculuklar vardır; takvimde birkaç gün sürer ama insanın hafızasında çok daha uzun yaşar. Bazı buluşmalar vardır; insanlar oraya birbirini tanımadan gelir, ayrılırken ise geride ortak bir hikâye bırakırlar.

2026 Gençlik Kampı da bizim için böyle bir hikâyeydi.

İzmit Başiskele Karaarslan Kamp Tesisleri'nde geçirdiğimiz birkaç gün, yalnızca şehirden ve günlük hayatın telaşından uzaklaşmak değildi. Doğanın içinde, gençliğin enerjisiyle, dostluğun sıcaklığıyla ve birlikte öğrenmenin heyecanıyla başka bir zaman dilimine adım atmak gibiydi.

Sabahın ilk saatlerinde sporla başlayan günler; sohbetlerle, eğitimlerle, atölyelerle, gezilerle ve kimi zaman sadece yan yana oturup konuşmanın verdiği huzurla devam etti.

Akşamları ise müzik dinletileri, sahne etkinlikleri, marşlar ve çeşitli sosyal faaliyetlerle kampın coşkusu daha da arttı.

Belki de kampın en güzel tarafı buydu. Günün her saati başka bir hatıraya dönüşüyordu.

Öğrenmenin sınırları yoktur

Kamp boyunca gerçekleştirilen eğitim ve kültür faaliyetleri, gençlerimizin günlük hayatlarına dair pek çok konuyu birlikte düşünmelerine imkân verdi. Değerler, sorumluluk, iletişim, birlikte yaşama kültürü ve hayatın içindeki pek çok mesele üzerine yapılan sohbetler, yalnızca bilgi vermek için değil; gençlerin kendi sorularını sormaları, düşünmeleri ve kendilerini ifade etmeleri için birer vesile oldu.

Ormanya'nın yeşili, İzmit Bilim Müzesi'nin merakı uyandıran dünyası, akvaryumun renkli sessizliği...



Her gezi, gençlerin önüne başka bir pencere açtı. Gençlerimiz bu geziler sayesinde hem yeni yerler gördü hem de okul dışında, hayatın içerisinde öğrenmenin ve keşfetmenin mutluluğunu yaşadı.

Birbirini tanımayanlardan aynı hatıranın sahiplerine

Kampa gelen her genç, beraberinde kendi dünyasını, karakterini ve hayallerini getirdi. Birlikte yapılan çalışmalar, aynı sofrada paylaşılan sohbetler, geziler, oyunlar ve akşam etkinlikleri, gün geçtikçe aramızda görünmez ama güçlü bir bağ oluşturdu. Birkaç günün sonunda ise birbirini belki de hiç tanımayan gelen gençler; ortak anılar, yeni dostluklar ve birlikte yaşanmış güzel tecrübelerle evlerine döndüler.



Geçmişten bugüne uzanan bir ses

Kampın son günlerine doğru, hepimiz için ayrı bir anlam taşıyan bir buluşma gerçekleşti. Millet Derneği ve Millet Partisi Genel Başkanı Sayın Cuma Nacar, gençlerle bir araya geldi. Bu buluşmayı anlamlı kılan yalnızca bir araya gelmek değildi. Gençlerin sorularının, meraklarının ve geleceğe dair düşüncelerinin samimi bir sohbet içerisinde karşılıklı bulmasıydı.

Sayın Nacar, gençlerle yaptığı sohbette tecrübelerini ve birikimlerini paylaşıırken; düşünen, sorgulayan, kendisini geliştiren ve ahlaki bir duruşa sahip bireyler olmanın önemine dikkat çekti.

Tarihimizle ve köklerimizle bağ kurmanın, bugünü anlamının ve geleceğe sağlam adımlarla yürümenin öneminden söz etti.

Fakat o günün hafızalarda en fazla yer eden anlarından biri, sözlerin yerini marşların aldığı anlardı. Gençler hep birlikte söylemeye başladığında kamp alanının havası değişti. Aynı sesin içinde farklı yaşlar, farklı hikâyeler ve farklı zamanlar buluştu. Sayın Cuma Nacar da gençlerin coşkusunu paylaşılarak, söylenen marşların kendisini kendi gençlik yıllarına götürdüğünü ifade etti.

O anlarda geçmiş ile bugün arasında güçlü bir bağ kuruldu. Bir zamanlar gençlik yıllarında taşınan ideallerin, bugün gençlerin yüreklerinde yeniden hayat bulduğunu görmek; geçmişten geleceğe uzanan güçlü bir umut duygusu oluşturdu. Bu buluşma, kampımızın hafızalarımızda yer edecek en anlamlı anlarından biri oldu.

Son akşamın hüznü

Her güzel şey gibi kampın da bir sonu vardı. Son akşam geldiğinde, birkaç gün önce başlayan yolculuğun yavaş yavaş tamamlandığı hissediliyordu. Değerler sahne etkinlikleri ve ardından gerçekleştirilen sertifika töreni, kampın son sayfasını açtı. Bir yanda geçirilen güzel günlerin verdiği sevinç, diğer yanda artık vedanın yaklaştığını bilmenin hüznü vardı.

Ama bazı anlar vardır ki, sona eren bir günün ardından bile insanın içinde yaşamaya devam eder. Kampın ardından geriye dönüp baktığımızda, aslında hatırladığımızın etkinliklerden çok, o anların bizde bıraktığı duygular olduğunu fark ediyoruz.

Hatırladığımız şeyler başka...Gençlerin yüzündeki tebessümler...Bir sohbet sırasında yükselen kahkahalar...Yeni kurulan arkadaşlıklar...Birlikte keşfedilen yeni yerler...Doğanın içinde geçirilen sakin anlar...Akşamların coşkusu...Ve hep birlikte yükselen marşların sesi...

Belki bir kampın gerçek hikâyesi de tam burada başlıyor. Çünkü bir kampı değerli kılan, kaç etkinlik yapıldığı değil; insanların birbirlerinin hayatında nasıl bir iz bıraktığıdır.

Millet Derneği olarak gençlerimizin yalnızca akademik yönden değil; sosyal, kültürel, ahlaki ve kişisel açıdan da gelişmelerine katkı sunmayı önemsiyoruz.

Onların düşünen, sorgulayan, sorumluluk alan, birbirine saygı duyan ve geleceğe umutla bakan bireyler olarak yetiştirmelerine katkı sağlamak, bizim için bu çalışmaların en anlamlı tarafını oluşturuyor. 2026 Gençlik Kampı da bu anlayışın bir parçasıydı.

4. RÖNESANS VE İNSAN: BİR KEŞFİN HİKÂYESİ

Yıldırım SELAMOĞLU

Bugünkü İslam Anlayışı Bir Rönesans'a Muhtaç mı? Rönesans üzerine derin araştırmalar yapan Jacob Burckhardt'ın ifadesiyle Rönesans, insanın (bireyin) keşfedildiği dönemdir. (1) Bu ifade, yalnızca bir tarihsel tespiti değil; insanlık serüveninde yaşanan köklü bir zihniyet kırılmasını anlatır.

Ortaçağ Avrupa'sında insan, birey olarak değil; ita-atkâr bir varlık, sorgulamayan bir kul olarak görü-lüyordu. Kilise merkezli dünya tasavvurunda akıl ve vicdan, dogmaların gölgesinde kalmıştı. Engizisyon mahkemelerinde yüz binlerce insan, çoğu zaman yalnızca servetlerine el konulmak amacıyla işken-ceden geçirilmiş, öldürülmüştür. Papazların günah bağışlaması, hatta cennetten yer satması; inancın ahlâkî zeminini kaybettiğinin açık göstergesidir. Bu ka-ranlık çağda düşünce suçtu; sorgulamak sapkınlıktı.

Bu zihniyetin bedelini ödeyenlerden biri de Galileo Galilei(2) olmuştur. Dünyanın döndüğünü söyle-mek, hakikati savunmak demektir; ama aynı zaman-da işkence, yargılama ve dışlanma anlamına geliyor-du. Galileo yalnız değildi; pek çok düşünür ve bilim insanı ya susturuldu ya da yok edildi. Çünkü mesele bilim değil, iktidardır.

İşte Rönesans, bu karanlığa karşı doğdu. Sade-ce bilimsel ve teknolojik ilerlemeleri değil; insanı merkeze alan yeni bir dünya görüşünü beraberin-de getirdi. Sanat, edebiyat, tarih ve arkeoloji birlikte düşünüldü. Resimde perspektif gelişti, betimleme derinlik kazandı. Mimarlıkta gotik anlayış terk edi-lerek ölçü, yalınlık ve doğallığı esas alan yeni bir es-tetik benimsendi. İnsan, doğanın bir parçası olarak yeniden anlamlandırıldı.

Bugün bu tarihsel tecrübe, İslam dünyası açısından da kaçınılmaz bir soruyu gündeme getirir: Bugün-kü İslam anlayışı bir zihinsel uyanışa muhtaç mıdır? Bu soru çoğu zaman yanlış anlaşılır; çünkü mesele İslam'ın kendisi değil, onun algılanma, yaşanma ve temsil edilme biçimidir.



İslam, tarihsel olarak akli, ilmi ve ahlâkî merkeze alan bir inanç sistemidir. İlk dönemlerinde felsefe, matematik, tıp ve astronomide büyük atılımlar ger-çekleştirmiştir. Ancak zamanla düşünce donmuş, taklit içtihadın önüne geçmiş, soru sormak bidat sa-yılmıştır. Bugün birçok coğrafyada din, insanı inşa eden bir ahlâk sistemi olmaktan çıkmış; korkutan, sınırlayan ve şekilci bir yapıya indirgenmiştir.

Eğer “Rönesans”tan kasıt hurafelerden arınma, akli yeniden devreye sokma, insanı ve ahlâkî merke-ze alma ise, bugünkü İslam dünyasının böylesi bir zihinsel uyanışa ihtiyacı olduğu açıktır. Ancak bu, Batı'yı taklit etmek değil; İslam'ın özündeki diriltici ruhu yeniden keşfetmektir. Gerçek ihtiyaç yeni bir din değil, diri bir bilinçtir. İnsanla kavga eden de-ğil, insanı inşa eden bir din anlayışıdır. Sorgulamayı bastıran değil, hikmeti yücelten bir zihniyettir.

Rönesans, Avrupa için insanın yeniden doğuşuydu. İslam dünyası için gerekli olan ise insanın yeniden hatırlanmasıdır.

“

“Rönesans”tan kasıt hurafelerden arınma, akli yeniden dev-reye sokma, insanı ve ahlâkî merkeze alma ise, bugünkü İs-lam dünyasının böylesi bir zihinsel uyanışa ihtiyacı olduğu açıktır.

”

TERÖRÜ BİTİRMEK NE KADAR KOLAYMIŞ!

Ahmet ÇUVALDIZ

1984'ten bu yana başımıza bela olan, binlerce asker, polis, korucu, yaşlı veya genç, kadın, erkek ve kundaktaki çocukları dahi katletmekten kaçınmayan "PKK terörünü bitiriyoruz" diyor birileri. Acaba öyle mi?

Terörü Bitirmenin Yolu: Sadece Bir Takım Elbise!

Terörü bitireceğiz diye İmralı canisini muhatap kabul edince Apo öyle bir kıymete bindi ki, sormayın gütsin. O da kendini dev aynasında görmeye hem Meclisteki uşaklarına hem de devlete emirler vermeye başladı.

Ve Apo canisinin ziyaretçilere, "Devlete güvenmeyin. Devlet nedir? Ben devleti yeniden inşa ediyor, Kürtleri devlete yerleştiriyorum. Devleti Kürtleştirip, Kürtleri de devletleştiriyorum. Bu sahte on Kürt devletinden daha iyi bir şeydir" dediği ortaya çıktı.

Ne diyordu Tayyip Erdoğan; bu süreçle, "milli birliği sağlayacak ve toplumsal uzlaşmayı güçlendireceğiz." Ne güzel! Ama sormak lazım, millet olarak bir değil miyiz? Toplumsal dayanışmamızda sorunlar mı var? Ve bütün bunlar, teröristler affedilip toplum içerisine salınınca mı sağlanacak?

Ne diyor Apo denilen canı, "devlete güvenmeyin, ben devleti yeniden inşa ediyor, devleti Kürtleştiriyorum."

Bu soysuz, bir canı değil de sanki devletin sahibi. Evet, Apo, kendinden ne isteniliyorsa onun peşinde. Sözleri de bunun apaçık ispatı. Gel gör ki devleti yöneten, hatta devlet benim diyenden "haddini bil!!!" diye bir ses işitilmiş değil. Bu gidişle işitilecek de değil.

Sahi, PKK denilen terör örgütü, hangi terör örgütünün devamıydı? Evet bildiniz. Kanlı terör örgütü Asala'nın. Zaten kendine Apo diyen canı de Artin Agopyan adlı bir Ermeni canı değil mi?

Bu durumda devletleşen kim oluyor, Kürtler mi? Yoo, onlar emperyalistlerce bugün kullanılan bir figüran. Devletleşen Kürtler değil, ön planda eli kanlı Ermeni terör örgütü Asala'nın devamı olan PKK, arka planda ise emperyal efendiler.

"Yüz yıllık ara" denilen şey, öyle birilerinin hayallerini süsleyen Osmanlı'nın ihyası değil, ta yüz yıl önce çöpe atılan Sevr paçavrasının tekrar yürürlüğe konmasıdır. Sevr haritası ile Coni'lerin servis ettikleri haritanın benzerliği bunun için yeterli değil mi?

Sadece Türkiye'ye bakmaz, etrafımıza da şöyle bir göz atarsak yapılmak istenilenin bu olduğunu rahatlıkla görebiliriz. Bunun için Irak'ta Barzanilere koltuklar ikram edildi ve yine bunun için Colani'ye takım elbise giydirilip Şara diye Suriye'nin başına geçirildi. Gel gör ki İran, pişirilmek istenen aş inatla su katıyor.

Bitirilmek İstenen PKK Terörünün Arka Planı!

Seksenli yıllarda; "Türkiye'ye musallat edilen terör, Türkiye'nin sosyal ve ekonomik yapısının zaruri bir sonucu gibi gösterilmeye çabalanmış ve ne yazık ki bu aldatmacada epeyi de başarılı olunmuştur.

Sonuç olarak Türkiye'deki etkisi oldukça büyük telkin ve tesir merkezleri, mihrakları, terörün kaynaklarını ve vasıtalarını meşrulaştırmaları bile onu mazur göstermeye meyletmişlerdir. Dar boyutlu, eskimiş bir dünya görüşü ve politik çıkarların etkisinde kalınarak

... terörden çok hasım politika grupları suçlanmış ve terör, hasım iktidarın veya muhalefetin veya siyasal rejimin yıkılışının, çürüyüşünün bir habercisi olarak selamlanmıştır. Böylesine bir anlayışsızlık ortamında terörün boy atmasından başka bir netice de elbette olamazdı." (Bayrak Dergisi, Sayı 630, 01.03.1982)

"Biz, Türkiye'yi meşgul eden davaların, problemlerin çıkartıldığı ihanet üslerini ve merkezlerini imha etme yerine maşalarıyla ve aletleriyle uğraşırsak, bu işlerin üstesinden gelemeyiz. Bunu kabul etmeliyiz. Ermeni davası, tam ortaya koymak gerekir ki, müttefiklerimiz tarafından Türkiye ile yapılacak olan pazarlıklarda kullanılacak bir kozdur.

Yoksa Ermeni davasının Türkiye'de gerçekleşmesinin imkânı yoktur. Ama, bir Ermeni hayali, benzeri hayali davalarla birlikte Türkiye üzerinde bir baskı unsuru olarak kullanılacaktır. (Bayrak, Sayı 640, 10.05.1982)

Evet, emperyalistlerin Osmanlı hükümetine dayattığı Sevr Antlaşmasının imzaladığı günde, 10 Ağustos'ta, Meclis'e getirilerek onaylatılan yasanın yürürlüğe girmesinin üzerinden günler geçmesine rağmen silah bırakan bir terörist bile yok.

Buna karşın, muhatap alınan vatan hainlerinin ve Apo denilen canının; Türkiye'yi parçalayıp Türk Devletini ortadan kaldırarak Büyük Kürdistan(!)'ın bir parçası olarak emperyalistlere teslim etme amacından hiçbir şekilde vazgeçmedikleri görüyor.

Bunun böyle olduğunu; öldürülen teröristler anmak için Diyarbakır'da başlatılıp daha sonra Van Edremit, İstanbul Başakşehir, Hakkâri Yüksekova, Şırnak Cizre, Mardin Nusaybin'de düzenlenen törenler gösteriyor. Ne var ki, devlet ve millet aleyhine sloganların atıldığı bu törenler için hükümetten yine hiçbir çit yok.

AYKUT EDİBALİ'NİN YENİDEN UYANIŞ ÇAĞRISI: İSLÂM RÖNESANSI ¹

Hüseyin TOPTAŞ

Bilge lider Aykut Edibali, ülkemizin ve İslâm coğrafyasının içinde bulunduğu durumun, sahip olduğumuz İslâm inancıyla bağdaşmadığını; başka bir ifadeyle, inançlarımız ile yaşayışımız arasında ciddi bir tenakuz bulunduğunu sık sık dile getirmiştir. Müslümanların kendi inançlarını, düşüncelerini ve yaşayışlarını yeniden gözden geçirmeleri, adeta yeniden Müslüman olmanın şuuruna ermeleri gerektiğini önemle vurgulamıştır.

Bugün İslâm dünyasının içinde bulunduğu zihni ve amelî krize, İslâm'ı temsil eden Müslümanların hayata bakışlarına ve yaşayışlarına baktığımızda, İslâm hukukunda ve fıkıh usulünde insanın dünya ve âhiret saadeti ile toplum düzeninin korunması bakımından vazgeçilmez kabul edilen temel değerlerin önemli ölçüde zedelendiğini görmekteyiz.

İslâm hukukunda korunması gereken temel esaslar, genel olarak zarûrât-ı hamse adı verilen şu beş temel değer etrafında ele alınmaktadır:

- * **Din:** İnanç esaslarının, ibadetlerin ve dinî değerlerin korunması.
- * **Can:** İnsan hayatının dokunulmazlığının, yaşama hakkının ve beden bütünlüğünün korunması.
- * **Akıl:** Akli zayıflatan veya ortadan kaldıran zararlı maddelerden ve akla zarar veren etkilerden korunması.
- * **Nesil:** Ailenin, neslin devamının, nesebin ve namusun korunması.
- * **Mal:** Mülkiyet hakkının korunması, haksız kazan-
cın önlenmesi ve mal güvenliğinin sağlanması.

İslâm'ın temel hükümlerinin önemli bir bölümü, bu değerlerin korunmasını ve bunlara yönelik zararların önlenmesini amaçlamaktadır. Bu değerlerin hayatımızda giderek zayıflaması, Müslümanların hem fert hem de toplum olarak yeniden ciddi bir muhasebe yapmasını zorunlu hâle getirmektedir.



Edibali'nin "İslâm Rönesansı" çağrısı da yalnızca bir muhasebe çağrısı değildir. Bu çağrı, inanç ile hayat arasındaki kopukluğun giderilmesine ve İslâmî değerlerin yeniden hayata yön vermesine yönelik kapsamlı bir **uyanış ve yeniden inşa çağrısıdır**.

Vahyin rehberliğinde düşünmek

Kur'an-ı Kerim, insanı sürekli düşünmeye, aklını kullanmaya ve öğüt almaya davet etmektedir:

"Andolsun, biz Kur'an'ı öğüt alınsın diye kolaylaştırdık. Hiç öğüt alan yok mudur?"

(Kamer, 54/17, 22, 32, 40)

Kur'an'ın anlaşılacak ve hayata aktarılacak üzere okunduğu ilk dönemlerde Müslümanlar, ilahî emir ve yasakları hayatlarının vazgeçilmez esasları olarak kabul etmişlerdir. Bu anlayış sayesinde özgün bir hayat modeli ortaya koymuş ve büyük bir medeniyet inşa etmişlerdir.

Buna karşılık Kur'an okumalarının zamanla yalnızca şekilsel ve lafzî bir alışkanlığa indirgenmesi, vahyin hayatla olan bağının zayıflamasına yol açmıştır. Bunun sonucunda Müslümanlar, kendi medeniyet iddialarından uzaklaşmış ve başka kültür ve medeniyetlerin çoğu zaman sorgulamadan taşıyıcısı hâline gelmiştir.

Oysa İslâm, Rabbimizin insanlık için seçtiği ve peygamberleri aracılığıyla inanç, ibadet, ahlâk ve hayatın diğer alanlarına ilişkin esasları bildirdiği dindir. Müslüman ise bu dine inanıp onun hükümlerine uygun yaşamaya çalışan insandır.

Dinde kusur ve eksiklik yoktur; fakat dine inandığını söyleyen insanların anlayışlarında, yorumlarında ve yaşayışlarında ciddi yanlışlıklar bulunabilir.

Bu sebeple Müslümanların hatalarını doğrudan İslâm'a mal etmek, İslâm'a yapılabilecek en büyük haksızlıklardan biridir.

Öyleyse Müslümanların anlayış ve yaşayışlarını yeniden gözden geçirmelerini sağlayacak köklü bir zihniyet hamlesine ihtiyaç vardır. Aykut Edibali'nin düşünce dünyasında bu hamlenin adı **İslâm Rönesansıdır**.

İslâm Rönesansı nedir?

İslâm Rönesansı, vahyin değişmez ilkelerinde değişiklik yapmak veya İslâm'ı reforme etmek değildir. Aksine, İslâm'ın özünden uzaklaştıran yanlış anlayışlardan ve hurafelerden arınarak, vahyin temel ilkelerini çağın şartları içerisinde yeniden anlamayı, yorumlamayı ve hayata geçirmeyi hedefleyen bir **medeniyet projesidir**.

Edibali, İslâm Rönesansı kavramını şöyle açıklamaktadır:

“Rönesans diriliştir. Biraz daha geniş manasıyla kendi kaynaklarına dönmek ve onları yeniden yorumlamaktır. Nasıl yorumlayacaksınız? Çağın getirdiği, toplumun veya ferдин problemlerini çözmek için çaba göstereceksiniz.”¹

Burada kastedilen, son ve kâmil din olan İslâm'ın esaslarında bir değişiklik yapmak değildir. Asıl amaç, İslâm'ın özünden uzaklaştıran yanlış anlayışlardan arınarak, vahyin temel ilkelerini yeniden canlı ve işlevsel hâle getirmektir.

Aykut Edibali, Graham Fuller'ın İslamsız Dünya kitabını değerlendirdiği yazısında, İslâm dünyasındaki bazı reformist hareketlerin Batı'daki Hristiyanlık reformlarından etkilenmesine dikkat çekmektedir. Ona göre böyle bir yaklaşım, Kur'an ve Sünnet'i önceden belirlenmiş bir toplumsal ideolojiye göre yorumlama ve dönüştürme tehlikesi taşımaktadır.²

Bu bakımdan Edibali'nin yaklaşımında İslâm Rönesansı, ne Batı'yı bütünüyle reddetmek ne de Batı'yı bütün kurumları ve değerleriyle taklit etmek anlamına gelir.

Asıl mesele şudur:

Kendi medeniyet kaynaklarımızı doğru anlayabilecek ve çağın problemlerine bu kaynakların rehberliğinde çözüm üretebilecek bir zihniyet yeniden nasıl oluşturulabilir?

Taklitten şahsiyete

İslâm dünyası, çağın en ileri toplumu olarak gördüğü Batı'yı bütün idealleri, kurumları ve kurallarıyla aynen taklit etmeye mahkûm mudur?

Kendisini yeniden Batı'nın ölçüleri içerisinde tanımlayıp onun karşısında erimekten başka bir yol yok mudur?

Edibali'nin bu sorulara verdiği cevap, İslâm Rönesansı düşüncesinde aranmalıdır.

O, siyasî otoriteden ilim insanlarına, eğitimcilerden toplumun bütün kesimlerine kadar herkesi bu uyanışın gerçekleşmesine katkıda bulunmaya çağırmaktadır.

“

İslâm Rönesansı, vahyin değişmez ilkelerinde değişiklik yapmak veya İslâm'ı reforme etmek değildir. Aksine, İslâm'ın özünden uzaklaştıran yanlış anlayışlardan ve hurafelerden arınarak, vahyin temel ilkelerini çağın şartları içerisinde yeniden anlamayı, yorumlamayı ve hayata geçirmeyi hedefleyen bir medeniyet projesidir

”

İslâm dünyasının geçmişte Batı üzerindeki etkisini anlamak bakımından Prof. Dr. Şerafettin Gölçük'ün Fransa'da yaşadığı şu hatıra dikkat çekicidir:

“1967 yılında Grenoble Üniversitesinde felsefe derslerini takip ediyordum. Dersin hocası Prof. Limnen beni görünce sınıfa, 'Bugün sınıfımızda Müslüman bir öğrenci var, çok heyecanlıyım. Size iki ders boyunca Müslümanların bize kazandırdıklarından bahsedeceğim.' dedi. İspanya'dan, Kurtuba'dan, Sicilya'dan, İbn Sina'dan, Farabi'den, Gazali'den bahsetti... Sözlerini şöyle tamamladı: 'Eğer bugün Avrupa'da bir Rönesans başladyısa, bunun sebebi 1250-1300'lerde İslam ümmetinin elçilerinin bizi uyandırmasıdır.'³

Bu hatıra, İslâm medeniyetinin insanlık tarihindeki etkisini hatırlatması bakımından önemlidir.

Müslümanların kendi tarihî birikimini ve medeniyet tecrübesini görmezden gelerek, gelişmenin yalnızca Batı'yı taklit etmekle mümkün olduğunu düşünmesi, zamanla kendi medeniyet kimliğini inkâr etme tehlikesini de beraberinde getirebilir.

¹Aykut Edibali, Bayrak, Sayı: 1281, 2016.

²Aykut Edibali, Bayrak, Sayı: 1254, 2012.

³Prof. Dr. Şerafettin Gölçük, Türk Anadolu Vakfı, Anadolu Konferansları, Konya, 2014.

ANLAMDAN ALIŞKANLIĞA EVRİLEN

İslami Kültürün

KUR'AN'DAN UZAKLAŞMA SÜRECİ

Mustafa KARAŞAHİN
Eğitim Uzmanı

Giriş

İslam bireysel ibadetlerin yanı sıra adalet, hukukun üstünlüğü, insan hakları, ekonomik adalet ve iyi yönetim gibi toplumsal ilkelere de önem vermektedir. Bu anlayıştan hareketle geliştirilen İslamilik Endeksi (Islamicity Index), ülkelerin bu temel ilkeleri ne ölçüde hayata geçirdiğini değerlendirmeyi amaçlayan uluslararası bir ölçme aracıdır.

Islamicity Foundation tarafından geliştirilen endeks, ülkeleri nüfuslarının Müslüman olup olmasına bakmaksızın; Kur'an ve Sünnet'te vurgulanan evrensel adalet, özgürlük, hesap verebilirlik, insan onuruna saygı ve iyi yönetim ilkelerini ne ölçüde uygulayabildiklerini değerlendirmektedir.

Endeksin veri kaynakları Dünya Bankası (World Bank), Uluslararası Para Fonu (IMF), Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Uluslararası Şeffaflık Örgütü (Transparency International), Dünya Adalet Projesi (World Justice Project), Freedom House (Özgürlük Evi), Dünya Ekonomik Forumu (World Economic Forum), Birleşmiş Milletler (BM) dir. Belki bu veri kaynaklarına Müslüman ülkelerin kuruluşları olmadığı için itirazlar gelebilir, ancak ölçtüğü kıstaslar açısından bütün ülkeler için olduğu gibi İslam ülkeleri için de bu kıstaslar önemlidir.

İslamilik Endeksi Sıralaması

2019 yılına ait (2020'de yayımlanan) **İslamilik Endeksi** sonuçları, son derece dikkat çekici ve üzerinde ciddiyle düşünülmesi gereken bir tablo ortaya koymaktadır.

Genel sıralamada ilk 10 ülke şu şekilde yer almaktadır: 1.Yeni Zelanda, 2.Danimarka, 3.İsveç, 4.İzlanda, 5.Finlandiya, 6.Norveç, 7.Hollanda, 8.Kanada, 9.İrlanda, 10.İsviçre.

İlk bakışta dikkat çeken husus: **İslamilik Endeksi'nin ilk 10 sırasında tek bir Müslüman nüfusun çoğunluklu olduğu ülke bulunmamasıdır**. Dahası, sıralamada ilk 43 ülke arasında da yer almamıştır.

Endekste, Müslüman nüfusun çoğunluklu olduğu ülkelere **Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)** 44. Sırada kendisine yer bulabilmiştir. BAE'ni Malezya 45., Arnavutluk 46., Katar 51., Umman 57. ve Kazakistan 59. sırada takip etmektedir.

Bu sıralamada Türkiye **96. sırada** yer alırken; Mısır 110, Pakistan 113, İran 125, Nijerya 133 ve Suriye **153. sırada** bulunmaktadır.

Ortaya çıkan tablo, üzerinde düşünülmesi gereken çarpıcı bir paradoksu gözler önüne sermektedir. Ve bu tablo karşısında her Müslümanın cevap araması gereken soru şudur: **“İslami değerleri ne ölçüde hayata geçiriyoruz?”**



“

Kur'an'ın muhatabı, düşünen, özgür iradesiyle tercih yapan ve tercihinin sonuçlarını üstlenen bireylerdir. Kur'an'ın tamamında insan sürekli olarak düşünmeye, akletmeye, tefekkür etmeye ve kendi kararlarının sorumluluğunu üstlenmeye çağrılır. Bu nedenle Kur'an'da iman, ezberlenmiş doğruların tekrar edilmesi değil; anlaşılan bir hakikate bilinçli olarak yönelme hâlidir

”

Zira endeksin ölçmeye çalıştığı; adalet, hukukun üstünlüğü, ekonomik özgürlük, insan hakları, yönetişim, sosyal sorumluluk ve benzeri değerleri, listenin üst sıralarını ağırlıklı olarak **Müslüman olmayan ülkeler** paylaşmaktadır. Başka bir ifadeyle, “İslami kurallar” ile “Müslüman toplumların fiili uygulamaları” arasındaki mesafe, bu tablo üzerinden ciddi biçimde sorgulanmayı hak etmektedir.

Bu tablo, elbette “İslam'ın değerleri” ile “Müslüman ülkelerin uygulamaları”nı birbirinden ayırarak okunmalıdır. Ancak tam da bu nedenle sonuçlar daha da düşündürücüdür. Çünkü mesele yalnızca bir sıralama meselesi değildir. **Asıl mesele, “Müslüman olmak” ile “İslami değerleri hayata geçirmek” arasındaki uçurumdur.**

Bu sonuçlar bize İslam dünyasında dinin, Kur'an'ın inşa etmek istediği bilinçli iyi insan profilininve adalete dayalı şeffaf yönetim biçiminin bilinç merkezli yapıdan uzaklaştığını göstermektedir. Ayrıca kültürel alışkanlıkların, ritüellerin; korunması gereken kolektif bir kimliğin parçası hâline geldiğini ve Kur'an merkezli İslam'dan uzaklaşıldığı izlenimini hatırlatmaktadır.

Bu kültürel alışkanlık merkezli dönüşüm, yapılan araştırmalarda da belirtildiği gibi ani bir kopuş şeklinde olmamış, yüzyıllara yayılan sessiz bir süreç içinde gerçekleşmiştir.

Sonuçta Kur'an, Müslüman toplumlarda varlığını korumaya devam etmiş, ama hayata yön veren mer-

kezi konumunu önemli ölçüde kaybederek doğuştan devralınan bir kültürel aidiyet olarak varlığını sürdürmektedir. Bu durumun nedenini Kur'an'ın dönüştürücü anlamının; gelenek, alışkanlık ve yerleşik yorumlar içinde görünmez hâle gelmesinde aramak gerekir.

Kur'an'ın İnşa Etmek İsteddiği İnsan

Kur'an'ın muhatabı, düşünen, özgür iradesiyle tercih yapan ve tercihinin sonuçlarını üstlenen bireylerdir. Kur'an'ın tamamında insan sürekli olarak düşünmeye, akletmeye, tefekkür etmeye ve kendi kararlarının sorumluluğunu üstlenmeye çağrılır. Bu nedenle Kur'an'da iman, ezberlenmiş doğruların tekrar edilmesi değil; anlaşılan bir hakikate bilinçli olarak yönelme hâlidir.

İman ile bilinç arasında kopmaz bir ilişki vardır. Kur'an'ın sık sık soru sorması, örnekler vermesi ve insanı muhakemeye davet etmesi tesadüf değildir. Çünkü vahyin amacı, düşünülmeden yapılan eylemler sonucunda bir itaat kültürü oluşturmak değil; özgür iradeye sahip bilinçli, iyi ve ahlaklı bireyler oluşturmaktır.

Burada şu ayrımı yapmak gerekir: Kur'an'ın insan anlayışı ile tarih boyunca oluşmuş dinî kültürün insana yüklediği rol aynı şey değildir. Kur'an'ın ortaya koyduğu insan tasavvuru; zaman içinde farklı yorumlar, alışkanlıklar ve toplumsal kabuller tarafından yeniden şekillendirilmiştir. Kur'an sorgulamayı teşvik ederken, kültürel din anlayışı genelde tekrar etmeyi ve güvenli kalıplar içinde kalmayı teşvik etmiştir.

Kur'an'ın ortaya koyduğu tevhid anlayışı Allah'ın birliğine inanmakla birlikte, hayatı parçalamadan bir bütün olarak yaşama ilkesidir. Bu nedenle inanç, ahlak ve gündelik hayat arasında keskin ayrımlar üretmek Kur'an'ın bütüncül yaklaşımıyla bağdaşmaz. Aynı şekilde ahlak da toplumun onayladığı davranışların toplamı değildir; vahyin insandan talep ettiği bilinçli duruşun adıdır. Dolayısıyla Kur'an'ın hedeflediği dindarlık, ezberlenmiş doğrulara sadakatten çok, bilinçli tercihlerle şekillenen ahlaki bir sorumluluktur.

Anlamdan Geleneğe Giden Yol

İslam'ın ilk dönemlerinde din, canlı ve doğrudan hayata temas eden bir rehberlik işlevi görüyordu. Ancak İslam toplumunun genişlemesi, farklı coğrafyalara yayılması ve siyasi yapılar kurmasıyla birlikte dinin dili de değişmeye başladı.

Başlangıçta anlam üreten ve insanı olumlu olarak dönüştüren din, zamanla siyasal açıdan toplumsal düzeni koruyan ve meşrulaştıran bir kurumsal dile evrilmiştir. Bu dönüşüm kendi içinde kaçınılmaz bazı sonuçlar doğurmuştur.

Mezhepler, ilk ortaya çıktıklarında Kur'an'ı anlama çabasının ürünleriydi. Ancak zamanla bazı yorumlar, anlamaya yardımcı araçlar olmaktan çıkıp korunması gereken kesin doğrular gibi algılanmaya başladı. Böylece anlam arayışı yerini yorumların savunulmasına bıraktı.

Benzer şekilde rivayetler de başlangıçta Kur'an'ı anlamaya yardımcı kaynaklar olarak görülürken, birçok durumda belirleyici ölçü hâline gelmiştir. Buradaki sorun, yardımcı kaynakların merkeze yerleşmesi, Kur'an'ın giderek zor anlaşılan ve açıklanması gereken bir metne dönüşmesidir.

Bu noktada dikkat edilmesi gereken husus, Kur'an korunmuş, okunmuş ve saygı görmüştür. Ancak gelenek, yorum ve alışkanlıklar genişledikçe Kur'an'ın doğrudan rehberliği fiilen geri plana itilmiştir.

Dolayısıyla Kur'an'dan uzaklaşma bir reddiye değil, başka unsurlarla sessiz bir yer değiştirme sürecidir. İnsanlar Kur'an'a karşı çıkmamış; fakat hayatı anlamlandırırken başka referansları daha belirleyici hâle getirmiştir. Bu anlayış da sağlam olarak gerekçelendirilmiştir.

Alışkanlığa Dönüşen Dindarlık

Kur'an'dan uzaklaşmanın en görünür sonuçlarından biri ibadet anlayışında ortaya çıkmaktadır. İbadet, anlamıyla kurduğu bağ zayıfladıkça insanı dönüştürme gücünü kaybeder ve zamanla tekrar edilen dav-

ranışlara dönüşür. Oysa Kur'an'da; namaz, oruç, infak ve diğer ibadetler insanın ahlaki dönüşümüne katkı sunmak için vardır. Bu dönüşüm gerçekleşmediğinde ibadet şeklen devam etse de özünden uzaklaşmış olur. Böylece iç dönüşümün yerini dış görünürlük almaya başlar. Sonuçta şekil anlamın yerine geçer.

Bu süreçte “Böyle gelmiş böyle gider.” anlayışı da güçlü bir rol oynamıştır. Dinî pratikler sorgulanamaz alışkanlıklara dönüştüğünde, anlam arayışı gereksiz hatta tehlikeli görülmeye başlanmıştır. Böylece din canlı bir bilinç alanı olmaktan çıkmış ve korunan bir gelenek hâlini almıştır.

Taklit dindarlığı da bu ortamda güç kazanmıştır. Taklit çoğu zaman, hata yapma korkusundan ve güven arayışından kaynaklanmaktadır. Çünkü insanlar sorumluluk almanın risklerinden kaçınarak karar verme yükünü başkalarına devretme eğilimindedirler. Ancak bu durum, Kur'an'ın inşa etmek istediği bilinçli özne anlayışıyla çelişmektedir.

Sonuçta Müslüman toplumlarda ibadetler devam etmiş, semboller korunmuş ve gelenek yaşamıştır; fakat bütün bunların merkezinde bulunması gereken anlam zayıflamıştır. Böylece dindarlık, insanı dönüştüren bir bilinç olmaktan çok güven veren bir alışkanlığa dönüşmüştür.

Sonuç

Islamicity Foundation tarafından geliştirilen endeks sonuçları, İslam dünyasında Kur'an'ın dönüştürücü anlamının kültürel alışkanlıklar ve güvenli kalıplar içinde görünmez hâle geldiğini göstermektedir.

Kur'an'dan uzaklaşmak ve ona yabancılaşmak sorumluluk bilincinden, ahlaki cesareten ve özgür iradede uzaklaşmaktır. Çünkü Kur'an insanı, düşünen, özgür iradesiyle seçen ve gerçekleştirdiği eylemler için hesap veren bir özne olarak görmektedir.

Günümüzde; Kur'an'ın inşa etmek istediği insan modelini gerçekleştirmek için yapılan Kur'an'a dönüş çağrısı, geçmişi aynen tekrar etme çağrısı değildir. Aslanan ve ihtiyaç duyulan şey, vahyin temel anlamını bugünün insanı için yeniden canlı hâle getirebilmektir.

Dinin yeniden anlam kazanması yeni ritüeller üretmekle değil; unutilan anlamı yeniden hayatın merkezine almakla mümkün olacaktır.

Günümüz için sorulması gereken en önemli soru: “Kur'an hayatımızda mı, yoksa yalnızca kültürümüzde mi yaşamaktadır?”

'geleceği yönetecek;
yetkin, enerjik gençlik'



SİZİN DE ÇORBADA TUZUNUZ OLSUN
gönül rahatlığıyla bağış yap, mutlu ol huzur bul;
hürriyet-adalet-birlik-kardeşlik-barış ek; dünyayı umutlandır!



M LLET DERNEğİ

GENEL MERKEZİ

Ziraat Bankası, 866-şehremini/ İstanbul
Türk Lirası TRY hesabı: 58019796-5002
IBAN: TR69 0001 0008 6658 0197 9650 02

Dolar USD hesabı: 58019796-5003
IBAN: TR42 0001 0008 6658 0197 9650 03

EURO EUR hesabı: 58019796-5004
IBAN: TR15 0001 0008 6658 0197 9650 04

Altın A02 hesabı: 58019796-5005
IBAN: TR85 0001 0008 6658 0197 9650 05

Açıklama kısmına 'BAęIř' yazınız

www.milletdernegi.org.tr

ÇELİŞKİ

Lütfü KILIÇ

Kabuk tutmuş yaraları kaşırsın;
Söylesene; emelin ne, düşün ne?
Nemrut ateşine odun taşırsın;
İbrahim'in gülzarında işin ne?

Hevesinin ardı sıra koşarsın,
Hayatını Yezit gibi yaşarsın,
Mayhoşların masasında coşarsın;
Kerbela'ya akıttığın yaşın ne?

Divaneye dönen sensin dirlikten;
Biliyoruz, huzursuzsun birlikten...
Demlenerek dem vurursun erlikten;
Sinsi sinsi savurduğun taşın ne?

Eyvahını ağıtlara yüklersin;
Dert üretir, dertlere dert eklersin!
Sıkışınca kuldan medet beklersin;
Yüreğin ne, bileğin ne, başın ne?

Kemlikleri kelam ettin diline;
Yedin, yuttun ne geçtiyse eline...
Uymadın ki, Medine'nin gülüne;
Uğrun serap, için zifir, dışın ne?

Lütfü sana Hak'tan diler hidayet,
Vermelisin günahlara nihayet.
İyiliği başa kakan muhannet;
Yenilir mi; ekmeğin ne, aşın ne?